

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Десеттото продолжение на 14-та седница
на Собранието на Република Македонија,
одржана на 12 јануари 2007 година

Седницата се одржа во сала 1 на Собранието на Република Македонија, со почеток во 11.04 часот.

Седницата ја отвори и на неа претседаваше Иван Анастасовски, потпретседател на Собранието.

Иван Анастасовски: Продолжуваме со работа по Четиринаесеттата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Али Ахмети, Џевад Адеми, Даут Реџеџи, Арбен Џафери, Мендух Тачи, Фазли Велиу, Ристо Пенев, Љубчо Георгиевски, Данаил Дончев, Тале Герамитчиоски, Лазар Китановски, Лилјана Поповска, Мирјана Секуловска, Абдулади Вејсели, Анета Стефановска, Весна Јаневска, Андреј Жерновски и Радмила Шеќеринска, ме известува дека се спречени да присуствуваат на седницата.

Продолжуваме по 23-та точка од дневниот ред
Предлог за донесување на закон за изменување на Законот за празниците на Република Македонија, со Предлог на закон.

Од она што вчера беше на екранот претпоставувам за реплика на говорот на последниот дискутант е пратеникот Ружа Ѓорѓеска. Надица Танчева Тулиева, за реплика.

Повелете, три минути реплика госпоѓа Надица Танчева Тулиева.

Надица Танчева Тулиева: Мене ми е жал што почитуваната колешка Верица Филипова не е присутна овде во моментот. Меѓутоа, сепак ќе реплицирам на делот од нејзиниот говор каде што таа го постави прашањето, зошто токму 23 октомври да биде прифатен за државен празник, како и на прашањето на многу од колегите од опозицијата кои што не сакаат 23 октомври да биде државен празник во Република Македонија. Зошто 23 октомври? Затоа што тој датум всушност претставува темел, односно основ за организирана борба на македонскиот народ, односно организирање и обединување на националната сила на македонскиот народ и усмерување кон една единствена цел, ослободување на Македонија. Изненадена сум од спротивставувањето на колегите од опозицијата кои што се залагаат денот на основање на Македонската револуционерна организација 23 октомври да не се одбележува како државен празник. Колегите од опозицијата треба да знаат дека буквално сите илинденски револуционери што денес ги славиме припаѓале на оваа организација: Гоце Делчев, Даме Груев, Јане Сандански, Ѓорче Петров, Иван Хаџиниколов, Петар Попарсов и други македонски револуционерни дејци, сите до еден биле членови токму на Македонската револуционерна организација. И сега се надевам дека никој нема

да каже дека Гоце Делчев дејствувал самостојно како индивидуа за слободата на Македонија и дека Илинденското востание било стихийно подигнато од страна на неорганизирани поединци. Напротив, и зад Делчев и зад Илинденското востание и зад целокупната тогашна борба на македонскиот народ стоела токму Македонската револуционерна организација чие основање треба достоинствено да се одбележува на државно ниво. И ги прашувам како е можно со право да ги слават на пример ликот и делото на Гоце Делчев и на Даме Груев, а истовремено да се спротивставуваат на официјално државно одбележување на настанокот на организацијата на која што тие припаѓале и без која овие револуционери не би биле тоа што биле. Вие од опозицијата велите дека за тоа нема доволно аргументи. Во името на оваа организација и во текот на македонската револуционерна борба илјадници наши сонародници, но и припадници на други народи: Албанци, Турци, Власи кои се бореле за слободата на Македонија ги жртвувале своите животи. И токму во слава на нивното херојство ние треба да го одбележуваме денот 23 октомври. И откако 23 октомври ќе се прифати како државен празник, сите партии заедно ќе го одбележуваме без разлика која партија на кој датум е основана. Гледам се појави некој страв кај останатите членови на опозициската СДСМ дека ние како политичка партија ќе го присвоиме тој датум како наш. За ваша информација ВМРО-ДПМНЕ како политичка партија е формирана на 17 јуни 1990 година и тоа е роденденот на нашата партија.

Иван Анастасовски: Продолжуваме со расправа. Бидејќи пратеникот Тале Герамитчиоски е пријавен за отсутен, ве молам да го тргнеме од екранот.

Има збор пратеникот Азис Положани.

Азис Положани: Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници, господине министер. Ќе ја почнам дискусијата со тоа што вие кажавте на почетокот на седницата дека скоро половина од парламентарците се најавиле како отсутни од денешната седница. И од тоа се гледа дека расположението и духот на Предлогот на закон кој што е во правец на зголемување и имање што повеќе слободни денови, очигледно некои пратеници тоа го сватиле буквално и одлучиле уште од денеска веќе да прогласат и сами на некој начин слободни денови и празници, затоа што веќе се отвори оваа можност. Сепак, морам да кажам дека јас ги разбираам, пред викенд сме, има и обврски, тоа е само за почетокот.

Почитувани пратеници, дозволете ми јас во врска со оваа точка од дневниот ред да кажам неколку збора и да придонесам во однос на евентуалното дополнување на овој закон и подобрување кое е од големо значење и исто така е чувствителен во однос на содржината која ја опфаќа и која ги засега и елементите кои се поврзани со културното наследство во однос на

колективитетите, нациите, државите и тн. И ова беше причината ние и со нашите процедурални укажувања кои што ги направивме уште од почетокот, дека еден ваков закон кој на многу дециден начин разгледува една материја која е поврзана не само со културата и културниот аспект на нашиот живот, туку и со културните корени на нашето битие, на битието на сите граѓани, на сите заедници кои живеат во Републикава и најсоодветниот начин во една држава е почитувањето на ова минато и соодветниот наин на организирањето и грижата во однос на вредностите на сите нас од нашето минато и нашата сегашност секако дека е изразено преку овој закон. Значи, закон кој на државен начин како што го кажа и пратеничката во текот на нејзината реплика се труди, или ја реализира и државната манифестација и државното прифаќање на една активност, или на една вакво минато преку овој закон кој не значи дека ќе биде, или нема да биде да имаме неработни денови, бидејќи не може големината на празниците или квантификација на некој празник, или вредноста на некој празник да се мери само со тоа колку неработни денови ќе имаме. Но, тоа има и друга социјална порака за што попатно и министерот за труд и социјална политика треба да го аргументира тогаш кога веќе се дефинира листата на тие празници и манифестации кои фактички треба да бидат во списокот на настаните кои државата ги почитува преку овој закон и како такви понатаму јас мислам се врши и една друга проценка од аспект на други димензии, не само културни, туку и други димензии кои од тие празници ќе бидат неработни, и ќе имаме еден, два, или повеќе неработни денови. Мислам дека ова е сосема друго прашање. Затоа во однос на излагањето на министерот кој своето аргументирање го направи од еден аспект на фактот дека треба да се измени овој закон и дека во овој закон треба да се опфатат, или елиминираат неколку датуми кои се во духот, или во функција на нашето прилагодување со европското законодавство, или со европскиот дух, затоа што нема посебен европски код кој во суштина детерминира или ги обврзува државите во оваа насока, туку е обврска на секоја држава во своите активности и од овој тип и кога таа ги формализира да ги наречам тоа што сака да го почитува како манифестација на културните манифестации да го земе во предвид европскиот дух и во овој европски контекст во кој се наоѓа Македонија. И врз оваа основа и ние значи ја поддржуваме причината, или потребата за да се преиспита овој закон за да ги видиме можностите да се дополни овој закон и да биде поприфатлив за сите граѓани и да одрази еден европски дух кој во суштина е едно патување, или наша заедничка визија. Од друга страна исто така, сакаме имајќи во предвид дека овие прашања толку чувствителни и потребни за други консултации и научни и стручни консултации на разни асоцијации и разни институции образбони и

научни, значи стоиме на фактот и ние сме за тоа овој закон треба да помине во две фази од причина што има потреба за една таква дополнителна консултација, бидејќи една ваква консултација ќе ги збогати и ќе ги зајакне аргументите за да дојдеме до едно решение и листа на празници кои навистина со аргументи ќе се поддржат од сите нас и ќе се чувствува од сите нас што е позначајно и ќе се манифестира исто така од сите граѓани. Бидејќи на крајот на краиштата целта на овој европски дух, или ефектот на овој европски дух паралелно со овој нов закон, мислам дека треба да биде и тоа дека ние треба и преку празниците и преку прифаќањето на сите празници кои ќе ги воведеме во овој закон, а кои се значајни и ги засегаат чувствата на наследството на секоја заедница поединечно, но во нивната универзална димензија и на сите нас заедно фактички треба да ги манифестираме сите, да ги почитуваме сите ние и преку почитувањето на празниците на едни и други ќе го почитуваме нашето минато и нашите културни вредности како што реков и во универзална димензија и на овој начин ќе дојдеме до една клима која ја зајакнува социјалната кохезија, меѓуетничките односи ги промовира истите во европски дух. И на овој начин Македонија може да чекори со нови квалитети кон нашите стремежи кои во суштина и ги имаме поставено. Со оглед на тоа дека и од воведното излагање на министерот не произлегува дека имаме една ваква консултација и дека еден ваков предлог без поширока консултација и без едно потребно време за да се реализира оваа консултација тешко е да дојдеме до еден ваков заклучок кој може да ги исполнува овие критериуми. Мислам дека е дополнителен аргумент за да поддржиме од сите нас фактот дека во еден краток период, не е решено да биде долг период. Но и покрај тоа законот треба да оди во две фази за максимално да го воведо со аргументи сето тоа што е потребно и го одразува духот на взаемното поврзување и преку овој Закон за празници и на овој начин ќе го изгласаме заедно овој закон како што му доликува. Бидејќи како што реков не е проблем дека ќе се изгласа заедно, или треба да помине некако овој закон. Но, проблемот и целта на законот ќе се постигне тогаш кога, или минатиот закон како што ќе помине сега да се почитува од сите граѓани и по можност да се чувствува од сите граѓани. Нормално секој има свои датуми и ги чувствува, но почитувањето и во однос на празникот кој го доживува другиот од страна на другата заедница треба да биде стремеж на измената на овој закон. И една од причините зошто треба да претрпи измени овој закон и која е целта на овој закон. Министерот вели дека за да се предложи овој закон не треба да се загрижуваме многу, ние ова прашање да го сфатиме како нешто незрело, или неконсултирано доволно, бидејќи имало консултации со експерти кои тие ги оцениле за потребни без да кажат имиња и нема потреба да

ги кажат имињата и дека е дојдено до овој список. Мислам дека една ваква декларација на министерот не држи и не е вистинита, иако е тешко да ги квантифициваме празниците. Тешко е да ги поделиме неколку кои заслужуваат да бидат работни, а некои други кои не заслужуваат да бидат неработни. Значи, тешко е, на пример јас ја слушнав изјавата на Реис Улема, на ИВЗ која не се согласува со фактот само еден празник, само едниот Бајрам да биде во степен на празници кои во суштина ќе се слават со неработен ден, додека другиот Бајрам кој го викаме мал, или Курбан Бајрам да биде поинаков. Затоа што природно е и тој и било кој од вас дали може да го поделите кој е позначаен празник, дали Божиќ, или Велигден и едниот празник да има една оценка која може да биде валидна и важна да не се работат два дена, додека другите празници кои се исто така од иста вредност и иста тежина со исто ниво на почитувањето во однос на заедниците кои ги слават едниот да има еден неработен ден, а другиот да биде со два дена. Оваа квантификација и оваа улога која е преземена од вас кои го браните овој предлог, мислам дека не држи. Врз која основа дојдовте до констатација кога одлучивте да ја отворите оваа расправа дека едниот Бајрам е поважен и може да не се работи тој ден, додека другиот Бајрам е помалку вреден и можеме да го искажеме на поинаков начин. Мислам дека од причина што и Христијанската заедница било да се од православната, или католичката вероисповест, јас сум убеден и верувам дека не им е лесно да ги поделат овие два празници, дали да го изберат Божиќ, или Велигден за позначаен празник. Затоа што е невозможно да се поделат овие празници. Мислам дека има и други аргументи за кои не сакам да навлегувам на детален начин, бидејќи се надевам дека со аргументацијата во општата расправа ќе се одрази и ќе зрачи и Владата, но и парламентарното мнозинство да имаме еден закон, или список на датуми, на празници кои во себе ќе имаат и опфат на другите датуми кои луѓето практички и ги чувствуваат како нивни и се израз на нивната оценка за едно друго гледање на минатото, не врз атеистичкиот концепт на ставот во однос на државните институции каде секако треба да се сочува концептот на поделбата на државата и вероисповеста. Но, во концептот на демократското организирање на државата каде исто така може и треба да се сочува линијата на верата и државата. Значи, исто така, треба да бидат поделени, фактички треба да се увиди што е тоа што треба да се дополни и да не биде оваа линија на поделба помеѓу државата и верата мотивирана од атеистички пристапи карактеристични за монистичкиот систем. Но, оваа линија меѓу државата и верата да биде исто така јасна линија опфаќајќи во себе и елементи кои за овој демократски дух и за ова време луѓето кои живеат овде ги доживуваат како блиски и дека неправно во минатото се лишени од ова право.

Поаѓајќи од овој факт мислам дека опасноста да се ослободиме од тоа што беше поделба на државата и верата врз принципи и мотиви, да ги наречам на еден монистички систем кој се мотивираше воглавно од аспекти, или од атеистичката основа на марксистичката идеологија од тоа време, фактички треба да бидеме внимателни да не оди во една друга насока која промовирајќи многу вредности, или заслужени, но за државна промоција, кои што се на место, или не се на место постепено да ја затемни границата помеѓу тоа што е и уставна обврска и начело на државната модерна организација, границата меѓу државата и верата. И заради оваа причина треба да се расправа и треба да говориме и да ги отвориме темите во оваа насока и да видиме што е тоа кое кога ќе го измениме овој закон кое треба да се додаде во овој закон во функција на промовирање на овие вредности. Но, тоа изменување секако да не ја пречекори границата и да не ја затемни, или да не ја замагли границата меѓу државата и верата кои се едни од основните принципи на организирањето на секоја држава. Затоа што јас вчера не бев кога претседателот на Парламентот направи еден престап кога рече дека, никаде не пишува, или ние не сме секуларна држава.

Претседателот на Парламентот направи еден престап кога рече дека никаде не пишува, или ние не сме секуларна држава. Не можам да го парафразирам, но од тоа што го слушнав рече дека никаде не го пишува тоа. Не е вистина, државата и верата со Устав се поделени, не од причини заради немарноста на верата и не поради тоа кога се вели дека е поделена, да не биде припадник на општествените токови и да не учествува во едукацијата на новите генерации, но на некој начин како дел од граѓанското општество да му се остави сам да ја развива врз основа на своите начела кои се догматски и врз тие начела да ја развива својата активност, начела кои не можат да се имплементираат и во самата држава, бидејќи државата почива врз дијалектички и развојни начела. Врз овој принцип мислам дека поделбата на државата и верата, да не се лошо разбереме, не е за да ја ставиме верата на страна или за да ја запоставиме. Таа ќе развива афтономија врз предвидени принципи и знаејќи дека во нивната основа имаат исти стремежи, има разбирање и љубов меѓу луѓето или на приближување, секој со свои инструменти да придонесе во оваа насока. Но, секако треба и во демократскиот систем и посебно во нашиот систем кој е мултиетнички и многу професионален, многу културен, треба да бидеме внимателни, оваа поделба меѓу верата и државата да не се замагли, бидејќи кога ќе се замагли таа линија тогаш на општествено-политичкиот процес ќе му дадеме дополнителна димензија, освен таа што ја има. Секој етникум се труди преку институциите да ги промовира своите права и да ги постигне своите цели, ќе додадеме и еден меѓукултурен и еден меѓуетнички контекст

кој во едно мултиетничко општество, верувам дека е непотребен и дека верниците во Македонија знаеле да живеат и да ги усогласат нивните интереси и тоа на добар начин, дури многу подобар отколку што знаеле тоа да го направат политичките елити. Затоа мислам дека треба да бидеме внимателни и на сериозен начин да го третираме овој Предлог закон, бидејќи, како што реков тоа не се прашања кои се прашања на датуми и на моменти кои треба да ги воведеме врз основа на една политичка гарнитура и после ние да не ги почитуваме, ако се наметнат како што се обидува да се наметнат.

Второто прашање кое сакам да го кажам е тоа што го почнав а тоа е дека не може празниците да се определат од политички аспект, кој е погоре а кој е подолу, кој празник нема да се работи а кој ќе се работи и на тој начин да се укаже на секој граѓанин каде му е местото во својата заедница, бидејќи не говориме за етнички заедници, туку говориме за верски заедници.

Мислам дека треба да се договориме и да го изготвиме списокот, да видиме кои се тие празници кои државата со закон ќе ги стави во листата на датуми кои треба да се почитуваат и да се слават. Поради тоа ние сме отворени и спремни да расправаме за секоја дата и секоја можност, да отвориме една широка расправа и во рамките на таа расправа да го почитуваме и научното мислење на научно образовните институции. Не смееме датумите на празниците да ги мериме така и да кажеме дека за поважните нема да работиме за некои датуми можеме да работиме повеќе за некои помалку. Мислам дека овој начин и пристап што го прави Владата не е начин на мерење и реална проценка.

Вчера по однос на тоа се кажаа многу конкретни аргументи колку има празници во одредени држави. Мислам дека тоа треба да се процени и од аспект на социологијата, од аспект на создавање на расположение и работодавците да се прашаат колку празници ќе бидат работни или неработни, бидејќи редот на овие празници се врши и да се создаде едно подобро расположение кај тие што работат, за да не бидат во еден месец сите празници, туку неработните денови да се распределат на логичен начин кои ќе бидат во функција на стимулирање и на нашето иселеништво и подоброто расположение и за работно производство, бидејќи празниците имаат и таков карактер. Затоа тоа треба да се разгледа од аспект на Министерството за труд и социјална политика, затоа што не треба да се прифати работните и неработните денови да ги обојат празниците како помалку важни и повеќе важни. Ние сме подготвени да расправаме за оваа работа. Но, ова прашање треба да го видиме и од еден друг аспект, како што реков, ќе се консултираат и тие кои студираат и трудова социологија и други работи кои имаат влијание на тоа колку имаме работни или неработни денови. Оваа работа не можеме да ја лицитираме и да

кажеме ќе имаме 20 или 22 празници. Од тие, да кажеме за овие празници ќе се работи, а за овие другите нема да се работи. Јас кажав, доколку можеме да го одделиме Божиќ од Велигден, толку можеме да го одделиме и Курбан Бајрам од другиот Бајрам. Тоа не е етничко прашање и не може да се подели од некои не знам какви причини, бидејќи во таа вера или во другата вера може да учествуваат припадници од други заедници. Од тој аспект мислам дека треба да се преиспита ова прашање. Затоа мислам дека овие прашања треба да се објаснат и така да бидат прифатливи за сите, бидејќи, ќе повторам, не е во европски дух само да донесеме еден закон во овој момент, туку значајно е тие празници кои ќе ги воведеме со овој закон, да ги чувствуваме заедни и взаемно да се почитуваме и преку овој закон ние во целина да зрачиме еден европски дух и тоа да биде и една порака за Европа. Затоа, од тој аспект сакам да ја елаборирам и третата теза, а тоа е прашањето дека освен несоодветниот пристап за квантификацијата или проценката на празниците врз основа на тоа дали се работни или не се работни денови, мислам дека е едно друго прашање кое за да биде убедливо и аргументирано, треба да се остави простор за разговор. Вие гледате дека јас не прејудувам ни за едно решение, ниту инсистирам дека треба само вака и на друг начин да работиме, дека е малку направено или треба многу повеќе да направиме со овој закон, но треба да се остави простор на аргументите и да одиме во две фази со овој закон така што било што да донесеме да биде добро аргументирано. Овде гледам едно настојување со што се сака да се одрази еден нов минимален дух врз тоа што беше досега, значи намалувајќи неколку неработни денови на празници кои имале една идеолошка основа како што е празнувањето на 1 и 2 мај, празнување од два на еден ден. Тоа мене воопшто не ми смета, бидејќи другиот дел ние го направивме и минатата година. Знаете дека 25 мај до вчера беше вметнат во празниците кога се доделуваа републички награди за 25 мај, но на еден начин не се реализираше. Парламентот, минатата година, знаете, одлучи освен државните награди Гоце Делчев, Климент Охридски, 11 Октомври, да ја воведо наградата Мајка Тереза. Во тој закон се отстрани едеолошкиот елемент, иако има едно вакво настојување.

Второто настојување е да се отвори можноста и за другите заедници, на минимален начин, би рекол, а не соодветно и правилно бидејќи се говори и за национални и за културни и за верски празници. Мислам дека не е соодветниот и правилен пристап, или како уставна категорија, но има еден дух и настојување да исполни и еден дел од таа димензија, но не доволно затоа што не гледам за ова прашање. Тоа што би било принцип и начела и што би и направило добро на Македонија и на сите нас е фактот дека сите ние треба да ги поделиме начелата, а тоа се, се знае дека треба да се почитуваат државните празници

кои оваа Македонија ги има изградено и ги има развивано и кога ги има поставено своите темели. Тоа нема намера никој да го спори, да ги спори фактите дека 2 август, како Илинденско востание е денот на зачетоците на идејата и на структурата на тоа што значи идна државата на Македонија каде учествувале сите заедници. Поради тоа ние немаме дилеми. Немаме дилеми и за другиот празник 2 август ден на Републиката бидејќи ја имаме и антифашистичката војна со што Македонија и многу други земји се ставија во блокот на антифашистичкиот сојуз што исто така е од големо значење за секоја држава и никој нема намера тоа да го спори. Не може да се спори и фактот дека 8 септември, со референдум македонскиот народ, не учествувајќи и албанскиот народ, го изгласа резултат кој го изгласа и фактички тоа е еден од столбовите кога се донесе идниот Устав. Нас тоа ни се допаѓало или не, тоа е факт и не може да се спори. Но, факт е и тоа дека на 13 август се измени Уставот и се заокружи еден циклус на еден период на Република Македонија и се воспоставија темелите, не сосема нови, туку се направи исправка во оваа држава врз кои ние ја вршиме политиката и ја организираме државата. Тоа и донесе мир на Македонија и донесе европска иднина која се оцени од самата Европска комисија. Во текот на овие датуми да не го предвидиш 13 август како ден на потпишувањето на Охридскиот договор, навистина има лоша политичка мотивација. Нема ниту еден аргумент да се оспори ова прашање. Јас не можам да ја исклучам можноста, некои датуми од овие, поаѓајќи од 2 август до 13 август, денот на Охридскиот договор, на сите не ни се допаѓаат овие датуми, има и емоции и различни мислења. Јас имам и разбирање за оваа фаза. Некој можеби подоцна ги разбрал работите. Тоа се факти и овие факти не треба да подлежат на еден суд со политичка мотивација кој детерминира еден датум што нема документ каде не се спомнува како документ кој го отвори патот на Македонија кон Европската унија и НАТО, за што ние овде секогаш расправаме. Затоа, се надевам дека со аргументи, во оваа фаза, доколку не се доволни овие кои ќе ги искажеме, парламентарното мнозинство треба да го најде местото и на овој документ, бидејќи како 2 август Илинден, како 2 август АСНОМ, 8 септември, 11 Октомври да биде и 13 август. Мислам дека ние можеме да донесеме било каков закон, но историјата е таа која секогаш ќе ги аргументира овие работи. Доколку ние не ги изгласаме ќе направиме историска грешка, а ништо нема да измениме, а ако го воведеме ќе и помогнеме на Македонија, ќе си помогнеме и на самите себе си. Со таа порака кон Европа не треба да се запостави овој случај кога е отворена оваа расправа по законот за празниците. За мене тоа 4 или 5 државни празници кои ќе бидат во еден пакет. Нормално, понатаму доаѓаат другите празници кои имаат културна тежина, се врз верска основа. Има и пагански празници од

поодамна. Зошто и овие да се стават во еден пакет кој учествува во празници кои се врежани во колективниот дух на заедниците, било врз народни основи, било врз верски основи, просветителски, културни основи итн. Тоа би била втората група на празници каде ќе влезат сите празници кои секоја заедница ги чувствува за свои. Понатаму ќе се договорите за кој празник е добро да се работи, а за кој празник не треба да работиме. Тоа е друго прашање. Но државата да земе обврска да ги почитува празниците на сите заедници и со тоа да искаже еден одраз на оваа држава, мислам дека е примарна работа, додека пак за кои денови односно кои празници ќе бидат работни, или не работни, тоа е прашање кое од аспект на една социолошка анализа, од трудовата социологија, може полесно да се надмине. Но, не е причината тие да не бидат во овој пакет.

Ќе го спомнам тоа што го рече господинот министер, ќе спомнам еден аргумент за да ја поддржам оваа теза. Тој рече дека празникот Водици каде се фрла крстот во водите е еден празник кој се чувствува од едно мнозинско население и тешко е тој да се елиминира од календарот на празници. Ти можеш да го отстраниш, но народот тоа го чувствува. Политиката треба да го направи тоа што е волја на народот. И јас во целост ја разбираам оваа работа. Но, ќе ви кажам господине министер еден ист ефект. Имено на 28 ноември ние излегуваме и го чувствуваме овој ден. Овој пат имавме еден голем митинг во Скопје по повод поставувањето на споменикот на Скендер Бег. Тоа го направивме сега оваа година. Но претходните години на 28 ноември, сите ние кои сме албанци овој датум го чувствуваме и сакаме да биде во нашето културно наследство уште од времето на Скендер Бег и воведувањето на знамето во Валона, тоа не е причина на нашата манифестација. Ние тој празник и денес го чувствуваме. Зошто да не се воведат и други празници што практично ги чувствуваат граѓаните. Значи има потреба од едно вакво разгледување и преиспитување. А тоа дали ќе биде работен или неработен ден, исто така за мене е едно второразредно прашање и можеме да расправаме за него. Но тие празници, бидејќи ги земаме, на пример еден празник за една заедница, истиот принцип треба да го имаме и за другите заедници, бидејќи ние треба да имаме празници и да ги чувствуваме, да бидат на државно ниво, без разлика дали ќе бидат работни или не работни, со цел взаимно да се почитуваме. Тоа е пораката која и треба на Европа и од овој закон, но во целост и од Македонија. Затоа мислам би било добро и добро е што е воведен денот на сесловенските просветители, Свети Кирил и Методиј кои направиле многу со нивната активност и тоа е преведено на многу јазици во многу земји, тој просветителски дух, а ние имаме чест да бидеме место од каде зрачеше таа цивилизација. Но, секако треба на соодветен начин и со исти мотиви и цели да се т ретира и денот на албанската

азбука за што мислам дека е добро што тука е воведен како празник, но не е третиран на соодветен и правилен начин, бидејќи има иста цел и намера која ја има и Свети Кирил и Методиј и се чувствува од еден голем дел на граѓаните на Република Македонија, а уште повеќе тоа се случило во еден град кој сега е управен и политички дел на Република Македонија, а тоа е Битола.

Затоа, незамерувајќи, или нестанувајќи нихилисти, мислам дека има простор и да се збогати и да се усогласи овој закон и да се изгради врз база на принцип како таков, не само да се изгласа, не само да помине овде во ова Собрание, но да се почитува од сите и да се почитуваме взаемно за нашите празници, за нашето минато, за нашата историја на различни начини, бидејќи само на овој начин, овој е еден значаен културен елемент но оваа обврска преку законот и претходи државата и политиката, што не води кон зајакнување на лојалноста на граѓаните во оваа држава кон политичко зајакнување како предуслов за економска благосостојба.

Затоа, дозволете ми да привршам со тоа дека ова што го кажав е со добра цел за да создадеме простор да ги расправаме овие прашања аргументирано и тоа научно, навистина, да не носиме вакви закони чувствителни со надгласување, но навистина да донесеме закон чиј европски дух воглавном ќе се диктира и ќе се одрази на тоа колку тој закон ќе придонесе за приближување на граѓаните за нивно взаемно почитување и за промоција на нашето културно заедничко наследство кое има вредност за секој поединечно но како културен придонес има универзална вредност која треба да се почитува, не само од нас, туку и од сите државни институции. Ви благодарам.

Иван Анастасовски: Кој од пријавените е за реплика? Единствено од пријавените за реплика е пратеникот господин Бесим Догани. Повелете.

Бесим Догани: Благодарам. Првенствено сакам да се заблагодарам на господинот Положани и на некои други пратеници кои што не заморија овие денови држејќи ни предавања за начинот како се празнува, каков историски значај има некој празник и така натаму, меѓутоа, сакам да кажам дека за разлика од нив ние како партија што е дел од владината коалиција, барем правиме некакви приближувања во насока на подобрување на работата, што не е карактеристика типична за партијата која што ја претставува господинот Положани. Ние мислиме дека оваа распределба на празниците која што е предложена од страна на Владата на правичен и реален начин прави разлика и негување на диверзитетите, било да се верски, национални или пак историски кои што постојат меѓу народите во Република Македонија. И на правичен начин ќе им дава можност на нив да ги негуваат и да ги празнуваат нивните празници, било да се национални, или верски.

Господинот Положани со неговиот препознатлив демагошки стил не замори тука еден час повторувајќи ги истите зборови, мислејќи дека ние не го слушаме, или пак јавноста не го слуша. Да, господине Положани ве слушаат сите. Ве слушаа и во моментот кога рековте дека историјата се документира. Тоа е вистина, историјата документирала дека вие години со ред сте се занимавале со политика и со тоа што сте биле јавна личност не сте направиле ништо за подобрување на состојбата што се однесува од аспектот на празнувањето на празниците, или пак официјализирањето на истите. Не сте предложиле за четири години мандат, 13 Август, денот на потпишувањето на Охридскиот рамковен договор да биде во законски рамки, туку сте го празнувале приватно, како што ви е обичај и сте се фалеле дека тоа е празник. Меѓутоа, не е така. Вие говорите за начела, аргументи, принципи, меѓутоа, вие сте тие кои што немаат ниту начела, ниту аргументи. Имате само зборови празни за да ви помине времето, да го потрошите времето, сакајќи да создавате избегнување на овие закони. Значи, вие немајќи смелост во моментите кога сте биле на власт да зачекорите за подобрувањето на состојбата, сега со најголема несериозност, која несериозност ја покажува и самиот факт што сте предложиле 27 амандмани, уште еднаш настојувате преку демагогија да се претставите пред јавноста. Ви благодарам.

Иван Анастасовски: Една минута контра реплика пратеникот Азис Положани.

Азис Положани: Господине Догани не кажав дека сте уморин, бидејќи може шефот да ве промени и немојте да кажувате дека сте уморни. Не е добро тоа за здравјето.

Второ, во минатиот мандат направивме многу. Ја воспоставивме основата, вие да продолжите со минимумот што ние го направивме. Ние го свикавме Битолскиот конгрес. Манифестација која во суштина и служеше на чест на сите Албанци и клуна основа беше државата Република Македонија, значи Владата и врз таа основа вие имате можност денес евентуално да го штитите тој минимум кој го предложивте и кој на несоодветен начин се третира со овој закон, годишнината од Скендер Бег и други празници. Сме направиле многу, а малку сме говореле. А вие сега говорите и правите муабет.

Иван Анастасовски: Процедурално пратеникот Ружди Матоши.

Три минути повелете.

Ружди Матоши: Мојата процедурална забелешка е во однос на тоа што господине Положани не треба да се концентрирате кај шефовите, не знам за кого мисли. До колку тој е научен да има разни шефови кои што влијаеле врз тоа тој да не биде праведен во политиката и да не ги врши правилно обврските и задачите, тоа е друга работа.

Меѓутоа, не е добро да се концентрира неговата дискусија во овој фокус. ДПА врши конструктивна

политика и тоа е нејзина политика која што се заснива врз аргументи . Вистина е дека вие направивте манифестација за Конгресот во Битола, меѓутоа тој дом, таа куќа ниту ја саниравте, ниту ја објавивте како објект со посебно значење. Само имате реторика за јавноста. Благодарам.

Иван Анастасовски: Оваа и не е некоја процедурална забелешка.

За процедурално се јави пратеникот Рафис Алити.

Рафис Алити: Процедуралната забелешка е во однос на ова што го кажавте вие дека овде од страна на пратениците на ДПА се спомнати имиња кои не се присутни и на кој не им е земен збор. Сигурно дека господинот Положани говореше за нивниот работодавец, бидејќи министрите и нивните пратеници имаат дадено извештај кај Никола Груевски пред да влезат во оваа Влада.

Иван Анастасовски: Јас и ова не го сфаќам како процедурална забелешка. Коректно е да не ги спомнуваме личностите кои не се овде во сала, бидејќи не можат да интервенираат.

Во принцип продолжуваме со работа по оној редослед што е на мониторот.

Има збор господинот пратеник Сафет Незири. Повелете.

Сафет Незири: Иако забелешката за вчерашниот ден беше дека овој Предлог-закон треба да оди во фази поради содржината која што ја има, која што содржина има примеси на културолошките елементи, на етничките и на верските елементи и сеуште ние врз основа на тоа што се рече дека во текот на денешниот ден ќе добиеме информација од Владата дека овој закон ќе оди во една или во две фази, како и да е, мислам дека треба и Владата да биде поправедна во оваа насока и да даде одговор и на пратениците, меѓутоа, и на пошироката јавност околу тоа што го кажа господинот Георгиевски во текот на вчерашниот ден.

Што се однесува до овој Предлог-закон за празниците, мислам дека и вчера беше нагласено дека бидејќи има елементи од културата и верата, мислам дека можеби требаше да биде присутен и претставникот на Министерството за култура за да даде дополнителни објаснувања околу овие расправи и дилеми околу тоа што е историски датум, што не е историски датум, што е верски, или кој што не е верски или кој што е научен, или не е научен. Мислам дека вие како претставник од Министерството за труд и социјална политика не сте во состојба да дадете некое објаснување кое што би било пошироко во оваа насока.

Се поставува прашањето како ќе се прифатат овие празници од страна на самите граѓани на Република Македонија. Бидејќи овде има една исклучително голема разлика на политичкото размислувања во контекст на размислувањата на Предлог-законот од македонската опозиција,

меѓутоа и од албанската опозиција, со една голема разлика што се однесува на парламентарното мнозинство во нашиот Парламент. Јас мислам дека во оваа насока требаше вие како предлагач, претставник на Владата требаше да размислите овој закон иако можеби сте изразиле настојување дека е маргинализиран закон, можеше да се размисли малку подобро, овој закон навистина да се уреди, да се концептира начелно, така како што треба, овој закон да биде соодветен за Република Македонија и европеизиран закон, затоа што ние настојуваме да одиме во таа заедница. Затоа што почитувањето на некои празници, кои се тука нагласени, јас ќе елаборирам малку понатаму што се однесува на 23 октомври, основањето на македонската револуционерна борба, колку ќе биде тоа прифатливо за сите граѓани, затоа што овој дел од македонската историја, горе-долу е со некои дивергентности, контрадикции и во научните институции во Република Македонија, почнувајќи од Историскиот институт, продолжувајќи во историските катедри во универзитетите во Република Македонија. Значи катедрите по историја. Познавањето кои јас ги имам со консултација со овие историски институции што јас ги спомнав, исто така доаѓа до израз и верската институција, колку Владата се ангажирала и настојувала верските институции посебно во делот, освен црквата и исламските, незаборавајќи ги и другите верски припадности во помалите заедници во Република Македонија. Парламентарните партии кои сме ние тука меѓутоа и тие што се надвор од Парламентот, можеме да се консултираме околу овој Предлог-закон за тоа како треба да се делува понатаму.

Се поставува прашањето, бидејќи Република Македонија е позната како мултиетничка држава, како мултиконфесионална држава и држава составена од повеќе националности, како може како државен празник да не биде ниту еден празник од историјата, културата на албанскиот народ кој што живее во Република Македонија, народ кој што низ историјата со векови по ред го давал својот придонес во издигнувањето, во развојот и создавањето на државата Република Македонија. Ова е за чудење и е дискутабилно е и за коментирање дека дали можеби овие празници се предвидени во првиот дел како државни празници, дали имаат тенденциозни елементи во насока на тоа да нема ниту еден елемент од историјата, културата, меѓутоа, и поранешната историја на настаните, кои што се поврзани со албанската историја. Или пак има некое непознавање од страна на Владата, или пак непочитување на една култура и историја.

Мислам дека во споредба со тоа дека имаме дел на државни празници, имаме и верски елементи, културолошки елементи, историски елементи во тој дел, дури и политички елементи во нивното чувствување, јас мислам дека требаше Владата да има предвид и покрај тоа што ние како парламентарна група ДУИ и ПДП сме предложиле

и амандмани кои што некој од нив не ги спомнав како на пример 22 Ноември - Ден на албанската азбука, 28 Ноември - Ден на албанското знаме. Некој ќе рече 28 ноември е ден на основање на Албанската држава меѓутоа, ќе ви кажам веднаш да не ми реплицира некој, затоа што 28 ноември 1443 година кога како Албанците, така и Македонците биле во една држава под Румелија, односно Отоманската империја. Потоа тука го имаме и 13 Август 2001 година. Можеби некој има резерви. Можеби некој има емоционални, тенденциозни елементи во себе од национален аспект, од политички аспект, меѓутоа, треба да знаете како што ние ги осудуваме некои поранешни наши за грешките, можеби некој и нас ќе не осудува и ќе не казнува, затоа што 13 Август е датум на сите граѓани на Република Македонија без оглед за која националност се работи. Значи, за новата иднина, за новата Македонија за која што ние сега работиме и дејствуваме.

Кога се говори за празниците кои се празнуваат, значи не државните празници, туку празниците кои се празнуваат, јас забележувам ги имаме Божиќ и Велигден меѓутоа, Курбан Бајрам е оставен на страна. Мислам дека како Муслиман во Република Македонија не се само Албанците. Како Муслимани во Република Македонија се и дел од Македонците, ги имаме Турците, Ромите, и други кои можеби сега не ги спомнувам. Би требало навистина да бидеме принципиелни при одлучувањето за празниците. И кога ќе се постави една заедница било да е православна, во конкретниот случај, треба да биде и за друга заедница. Можеби и на тие помалите. Ќе се вратам малку на 23 октомври. Тоа ми е како начелна обврска, бидејќи ја познавам оваа материја, 23 октомври од 1893 година и се говори за основањето на македонската револуционерна организација. Не се говори за основањето на ВМРО. Тука каде што е објаснето во Предлог-законот се вели основање на ВМРО. ВМРО ќе го добие тоа име многу подоцна и тоа деценија подоцна. Се знае дека ВМРО прво било ТМРО. Многу подобро ќе беше само основање на Македонската револуционерна организација. Мнозинството тука што сме тука присутни некои пред 90-те години, некои по 90-те години имаат завршено основно и средно образование и многу добро знаеме ние како ја учевме историјата.

Како се учеше дејствувањето на Македонската револуционерна организација. Многу добро знаеме и ние сега за сега дека во научните установи, историските установи и јазичните установи, културолошки установи во Република Македонија кде што се управуваат од македонските установи, сеуште нема јасна дефиниција што се однесува на ВМРО или пак Македонската револуционерна организација. Поаѓам од еден многу конкретен пример. Јас забележувам пред неколку години се соопштуваа 12 апостоли на Македонската револуционерна организација. На граѓаните на Република Македонија треба да им биде јасно, на

македонската младина без оглед на нивната национална припадност треба да им биде јасно дека ВМРО или пак тогашната Македонска револуционерна организација. Која ВМРО ќе се чувствува. Дали автомистичката ВМРО, врховистичката ВМРО, централистичката ВМРО или десничарката или левичарската ВМРО. ВМРО на Ванчо Михајлов или ВМРО на прогресивниот дух на Гоце Делчев. Кога ова ќе се објасни, кога оваа работа ќе се дефинира, тогаш, јас мислам дека ќе бидеме со светол образ и секој граѓанин на Република Македонија ќе знае кое ВМРО. Дали ВМРО кое што се ангажираше за автономија на Македонија, или пак, за другото ВМРО кое што се ангажираше за Македонија за соединување со Бугарија. Овие дилеми јас мислам дека на институционален начин, на научен начин требаше да се расчистат, да се објаснат, а потоа да се предложи пред Парламентот и пред јавноста.

Меѓутоа, јас кон ВМРО и кон Македонската револуционерна организација лично немам против, дури ни Албанците немаат ништо против затоа што во текот на периодот на Антифашистичката војна и во албанските и во македонските предели ВМРО соработуваше со албанското национално движење. Меѓутоа, сега говориме за празници, тоа треба да се празнува, но претходно треба да се дефинираат некои работи од историски аспект, од суштински аспект каде треба да се стави историска тежина, а потоа политичката, па потоа тоа што се нарекува европеизирана Македонија. Не случајно јас реков дека можеби тука требаше да биде присутен и претставникот на Министерството за култура, можеби требаше да се менаџира ова во две фази за тоа што требаше да се дискутира и на јавни места и на јавен начин да се дискутира законот. Каде се недостатоците на овој закон посебно во делот на празниците кои се однесуваат на историскиот карактер. Мислам дека овој закон во целина ги нема тие стандарди кои се потребни за да се дефинира, затоа повикав од овој аспект да ги дадам овие објаснувања и треба да се објаснат затоа што до ден денес пресметајте, во македонските установи, посебно во научно историските има голема дивергентност, разлика, не може еден политички субјект со парламентарно мнозинство во Република Македонија да донесе закон затоа што сега за сега има мнозинство на штета на можеби целата историја на Македонскиот народ, во овој дел на националното движење на Македонија.

Јас мислам дека е фатална грешка кога една извршна институција односно Влада не може да се консултира со МАНУ, со Националниот институт за историја, со Катедрата по историја при Филозовскиот факултет на Универзитетот "Свети Кирил и Методиј" или Универзитетот во Тетово или Универзитетот во Битола дури и Југоисточна Европа, значи имаме институции каде можеме да добиеме мислење, ставови, предлози, проценки кои се правилни и праведни. Кога може една Македонска револуционерна организација

да биде инкорпорирана во делот на празниците зошто да не биде 1878 година Призренската лига која не била во спротивност со начелата на Македонската револуционерна организација од тоа време, туку била во согласност со Македонската револуционерна организација и Призренската лига за прашањата кои биле против Отоманската империја, за автономија на албанците и македонците во рамките на Отоманската империја, а не како што се нагласува тука за независноста на Република Македонија. Независноста на Република Македонија ќе дојде многу доцна не од Македонската револуционерна организација, туку од ВМРО од 30-те години.

Затоа мое мислење е за да објаснам по овие работи мислам дека овој закон требаше да помине во две фази и доколку некој е засегнат во оваа насока од моите колеги македонци, од дел на јавноста или граѓаните на Република Македонија од делот на македонскиот блок да не ми земат за зло затоа што целта не ми беше да ги обвинам или да им кажам за нивната историја, туку мислев со факти и аргументи овие прашања еднаш за секогаш да се расчистат, па потоа да се стави на хартија еден закон, а потоа да се празнува со светол образ. Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам господине Незири.

За реплика се пријавени Флора Кадриу и Агим Рамадани.

Повелете Флора Кадриу.

Флора Кадриу: Не можам а да не го кажам фактот дека парламентарната група на ДУИ и ПДП добро се координирани кога се носат разни закони кои се од големо значење за граѓаните и за самата држава, но не можам да кажам тоа дека не се добро координирани што треба да говорат.

Вие господа сте доста контрадикторни сами со себе. Ова е еден факт кој не може да се негира.

Во ваши разни расправи и излагања неколку дискусии од вас велат дека треба освен овие празници за кои се расправа да се официјализираат и да бидат на државно ниво и други празници во однос на албанскиот народ во Република Македонија. Од друга страна ваши дискусии велат дека се работи за многу празници, за многу неработни денови така што оваа Влада која одлучи да спроведе една економска програма за која ние велеме дека е многу амбициозна има толку неработни денови што нема да биде во состојба да ја оствари својата програма. Јасно се гледа вашата контрадикторност. Велите Владата не беше фер, оваа Влада која е повеќе од фер од секоја друга досегашна Влада, но жалам што не може да биде фонтана на желби за да ги исполни сите ваши желби мислам на ДУИ и ПДП. Вие велите дека во историјата на Република Македонија немало можности Албанскиот народ да празнува празници од историски и национален аспект. Да господине Незири немало досега, за прв пат во историјата на Република Македонија се

овозможува Албанците, без оглед на која религија, вероисповест и припаѓаат да нижат да ги празнуваат и своите празници, да го слави Конгресот на Албанската азбука, а вие имате само една манифестација и се задоволувате само со тоа кога на еден симболичен начин чествувате некој празник кој им припаѓа на Албанците. Додека ние за прв пат се потрудивме да го официјализираме тоа и да ги издигнеме на државно ниво. Благодарам.

Бесим Догани: Повелете господине Незири една минута контра реплика.

Сафет Незири: Ви благодарам,

Смешно ми е што Флора Кадриу знае да глуми, но што се однесува до политичкиот дел мислам дека треба да оди на некој курс. Јас детално расправав и мислам дека друг пат треба да ги стави слушалките на уши и да слушне подобро дека тоа не беше во насока да се тангира историјата на тоа што јас го кажав, туку на празниците што ги спомнавме. Прочитајте го законот ќе видите дека ниту еден државен празник не е предвиден за празнување на историјата, културата во делот на државните празници од Албанската историја.

Бесим Догани: Повелете господине министре.

Љупче Мешков: На почетокот почитуваниот пратеник рече дека како министер за труд не сум во состојба некои работи да ги објаснам, јас му гарантирам дека сум во состојба, затоа сум овде и тоа што сакав да го кажам како причини за донесување на закон јас ги кажав во воведното излагање по точка 1,2,3,4 и 5, ако треба пак ќе повториам кои се интенциите на Владата во врска со овој закон, од каде е појдено и што се е консултирано за овие празници кои се предложени во Предлогот за донесување на овој закон.

Господине, изведувате заклучок дека овој закон не е во насока на европеизација и не е во интерес на граѓаните на Република Македонија, меѓутоа, не слушнав аргументи. Ако ви се единствени аргументи фактот дека сите ваши предлози што сакате да бидат внесени во законот нема да ви бидат или ќе видиме дали ќе бидат во текот на расправата прифатени, тоа не значи дека законот не е во таа насока и дека не е во интерес на граѓаните на Република Македонија.

Ако го отворите православниот календар ќе видите и другите од другите вероисповести дека скоро секој ден е на некој начин празник. Сигурен сум дека ќе се согласите дека ние предлагаме закон, а не енциклопедија на празници. Не би можело сите желби и сите предлози дали се од православниот календар или од другите верски документи од другите вероисповести не би можело сите да бидат вградени во еден закон.

Владата на Република Македонија е предлагач на овој закон, таа води политика, го предлага во својата политика овој закон со овие празници, вие предлагате други и Владата ги прифаќа или не ги прифаќа вашите предлози освен ако не бидат

изгласани со мнозинство од пратениците кога ќе мора да бидат прифатени тие предлози.

Ме чуди што токму вие како припадник на Албанската заедница толку жестоко го критикувате овој закон заради тоа што ако видите дека постојниот Закон е од 1998 година наваму, во тој дел ништо не е направено не само по однос на Албанската заедница, туку се останати истите празници, но овој закон претставува голем чекор напред во таа насока. Во постојниот Закон припадниците на Албанската заедница имаат само два празника тоа беше Рамазан Бајрам и Курбан Бајрам и тие беа во редот на празниците кои се прославуваа само од припадниците на муслиманската вероисповест, сега реков направен е чекор напред што еден од тие празници е ставен во празници, но во празници кои ги празнуваат сите граѓани на Република Македонија. Плус тоа воведен е уште еден празник тоа е денот на Албанската азбука како нов празник кој го немаше во постојниот Закон.

Не би сакал да помислам дека за вас би бил добар закон само оној закон кој ќе ги содржи сите предлози кои вие ги давате и кои се содржани во амандманите, во секој друг случај овој закон за вас ќе биде неевропски и нема да биде во интерес на граѓаните на Република Македонија. Благодарам.

Бесим Догани: Реплики на министерот имаат Сафет Незири и Хани Тахир.

Сафет Незири: Благодарам.

Мислам дека претставникот на Министерството е многу тенденциозен во оваа насока и не ги бира зборовите кои се однесуваат на тоа дека е политички претставник, вели дека јас сум тука за да објаснам. Не господине вие не сте тука да ни објаснувате затоа што немате познавања од историјата и културата. Доколку имавте ќе можевте да дадете објаснување таму каде што поставив тези и хипотези кои се однесуваат на некои историски датуми.

Исто така вие се изјаснивте, но се изјаснивте сега јавно дека сите наши 27 амандмани, ви се испушти, рековте дека нема да ги прифатите, а потоа рековте ќе ги разгледаме. Тоа значи дека вие претходно сте зазеле позиција кај дел од Владата дека парламентарната група на ДУИ и ПДП кои предложиле амандмани, истите нема да бидат прифатени.

Што се однесува до другата страна дека не е енциклопедија, факт е дека не е енциклопедија законот, но кога сте можеле да ставите 6 државни празници македонски како не видовте за упатно како резултат на соживот, како резултат на интеграција на Република Македонија со сите свои граѓани со дел од Албанците не забележав еден дел од албанската култура да се стави во државни празници. Дали не е некој вид потценување, навредување на историјата и културата на Албанците? На пример 13 Август ова е и за Македонците и за Албанците како и за сите

граѓани на Република Македонија. Велите дека во таа насока немате резерви, ве молам, не е во ред во таа насока да се дејствува посебно од ваша позиција. Благодарам.

Љупчо Мешков: Реков дека амандманите ќе бидат разгледани, но нормално е кога ќе се поднесат амандмани Владата на Република Македонија ги рагледува амандманите и зазема став. Од секогаш било така.

Можеби јас не разбирам толку историја колку вие, но вие помалку разбирате политика, а во целата работа има и едно и друго.

Бесим Догани: Благодарам министре.

Реплика на говорот на министерот има Хани Тахир, повелете.

Хани Тахир: Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

Мојата реакција по однос на говорот на министерот кој изјави дека законот треба да претрпи измени во согласност со законите на Европската Унија. Јас мислам дека треба ваков закон, но пред да го донесеме треба да се има во предвид дека сите закони треба да бидат во согласност со Европското законодавство. Во прв ред треба да се има во предвид фактот домашните специфики, посебно овој закон, при изготвувањето требаше да ги имате во предвид спецификите кои ги има Република Македонија.

Посебно во членот 1 од овој Предлог закон каде се предвидуваат државните празници, а државните празници се во однос на празниците кои имаат државна компонента. Ако го земеме во предвид ова ќе видиме дека 24 Мај не е државен празник кој има елементи на државност на оваа земја. Тука е 2 Август кој има елементи на државност на Република Македонија, 8 Септември исто така како и други два наредни, но од посебно значење на Република Македонија е 13 Август. На сите треба да ви биде јасно и актуелниот состав на овој Парламент дека функционирањето на овој Парламент е по датумот 13 Август. Делегациите на Република Македонија, Владата на Република Македонија, кога одат на меѓународна арена се гордеат со Охридскиот рамковен договор. Секаде добиваме пофалби, охрабрување за целосната имплементација на Охридскиот договор како модел на решавање на мултиетничките проблеми. Охридскиот договор создаде елементи и компоненти националниот идентитет да го изнајдат сите заедници и во согласност со него да бидат релевантни сили во составот на државата. Затоа мислам дека во државни празници во членот 1, 13 Август треба да се вгради и да го најде своето место бидејќи тоа ги содржи сите елементи на еден нов дух на Република Македонија, на еден дух во кој сите заедници се составен дел, чувствуваат безбедност и сигурност во оваа држава.

Бесим Догани: Продолжуваме понатаму.

Реплика на говорот на министерот побара пратеникот Рафис Алити, повелете.

Рафис Алити: Благодарам.

Навистина не знам зошто министерот вели вие треба да бидете задоволни дека еве Владата ни понудила Предлог закон за празници. Ова го вела затоа што ниту еден пратеник од коалицијата ДУИ и ПДП не го спори тоа дека треба да се донесе закон за празници, сите сме се изјасниле, но не на овој начин како што вие го нудите овој Предлог закон.

Во текот на говорот вчера, а и сите пратеници од ДУИ и ПДП покрај другото побаравме од министерот да ни објасни дали имало јавна расправа за оваа работа и колку такви јавни расправи се одржале, дали е добиено мислење од МАНУ од универзитетите, но немаме одговор. Тоа што го кажаа претходните говорници е сосема нормано дека ние како Албанци кои живеат во Република Македонија бараме и не случајно сме ги поднеле тие амандмани барем еден од државните празници бидејќи еден датум кој ние го нудиме како наш национален датум. Не може господинот министер да ни го продава тоа дека еве го имате Рамазан Бајрам или Курбан Бајрам. Верскиот аспект е сосема друго, а националниот аспект е поинаку, исто и државотворниот аспект тоа што го елаборираа пратениците од ДУИ е нешто друго.

Не случајно одпоздравуваме дека треба да се донесе таков закон, но не случајно веламе дека треба да оди во две фази. Благодарам.

Бесим Догани: Реплика кон говорот на пратеникот Сафет Незири има пратеникот Агим Рамадани, повелете.

Агим Рамадани: Ви благодарам.

Сафет Незири ме зачуди дека ја знае добро, ја познава историјата, но за жал, ја знае историјата на Македонците подобро отколку историјата на Албанците, бидејќи за историјата на Албанците побара јавна расправа и присуство на МАНУ и други работи. Јас кратко ќе му одговорам бидејќи тој рече дека Албанскиот Конгрес во Битола не претставува историски ден и културен ден и национален, дали треба да треба уште да говориме и да пишуваме турски и арапски. За овој датум многу го заболело и Ранковиќ во 1956 година кога му рече на народот, на Албанците им ја зеде пушката, но им ги даде топовите, бидејќи им ја даде азбуката. Нас не ни требаат топови, нас ни требаат букви и албанска азбука. Од друга страна во однос на празниците што сме ги предложиле преку амандманите кои следат јас би се согласил со вас само тие да се определат врз основа на пет ваши комуникации кои ги направивте во 2001 кога беше конфликтот. Врз основа на тоа ќе определиме празници и ќе дојдовме до Теута и до Агрон и до Круја и до Лешкиот сојуз и до Призрен, но ова го изменивте и денес го предлагате 13 август како државен празник. Значи, од овој аспект ќе определиме

празници, но не од ова место и не од ова Собрание. Од друга страна иако не е совршено, ова е еден почеток кој ние го направивме но се што се врши има време да се промени да се надгради затоа што овде пред се треба да доминира толеранцијата почитта, хармонијата, како што сте определиле вие на 13 август 2001 година. Ви благодарам.

Бесим Догани: Благодарам господине Рамадани.

Сега пратеникот Сафет Незири има прилика да му одговори на пратеникот Рамадани. Повлеете.

Сафет Незири: Благодарам.

Мене ми е малку смешно, меѓутоа, сепак жалам што Агим Рамадани не е од областа на историјата, не знам ни самиот дали знае на која област припаѓа. Излегува како портпарол на една сосема поинаква група.

Што се однесува до историјата, јас ниту јас спорам мојата историја, ниту пак сакам да давам објаснување за мојата историја, затоа што мојата историја е чиста и многу јасна. Доколку вие имате некои нејаснотии, дојдете, прочитајте ги книгите по историја, но исто така господине и јас лично не побарав јавна расправа за албанската историја. Побарав јавна расправа во целина за Предлог законот во која во целина ќе се дискутира и ќе се објасни за дејствувањето на ВМРО и за Албанските традиционални празници кои треба да се инкорпорираат, не расправав дали албанската историја е или не е вистинска. Јас мислам дека треба да ги разберете работите малку поинаку. Колку и да се нарекувате интелектуалец, дејствувајте како интелектуалец, а не како да сте во друга позиција.

Бесим Догани: Има збор пратеникот Стојче Крстевски, повелете.

Стојче Крстевски: Благодарам.

Почитуван потпретседател на Собранието на Република Македонија, почитуван министре, почитувани пратеници,

На денешното десетто продолжение на 14-тата седница на Собранието на Република Македонија на дневен ред го имаме Предлогот на Владата на Република Македонија за донесување закон за изменување на Законот за празниците на Република Македонија. Се пријавив за дискусија по оваа точка по дневниот ред со цел да го искажам својот став, но пред се ставот на моите бирачи особено за предлогот на Владата на Република Македонија 23 октомври да се прогласи за државен празник како ден на Македонската револуционерна борба.

Лично сметам дека Република Македонија ова требаше да го стори до сега и тоа од повеќе причини. На овој ден 23 октомври 1890 година е формирана Внатрешната Македонска Револуционерна Организација. Многу членови на Организацијата ги имаат дадено своите животи и ги имаат загрошено животите на своите семејства,

а до денешен ден државата не сторила ништо за нив.

Улогата на Организацијата и во Втората светска војна има историско значење за Македонија, а нејзините членови во периодот од 1945 до 1990 година биле прогонувани, затворани, па и убивани од власта. Во поновата историја, на која сите ние сме сведоци, а тоа е периодот од 1990 година и распраѓањето на СФРЈ, Организацијата одигра најзначајна улога која резултираше со исклучително успешен референдум на 8 септември 1991 година, по кој референдум Република Македонија стана самостојна, независна и суверена држава.

Почитувани, во продолжение би сакал да ве информирам дека доаѓам од општина Сопиште, а живеам во населеното место Ракотинци и ве уверувам дека најголемиот број жители на спомнатите места имаат потреба и со големо задоволство очекуваат 23 октомври да биде прогласен за државен празник на Република Македонија како ден на македонската револуционерна борба.

На крајот ќе пренесам една порака од базата, од еден мој сосед, која мене лично ме воодушеви, која вели: како што е задоволство во август да се слави 2 Август како Ден на двата илиндена, уште поголемо ќе биде задоволството во октомври да се слави 11 Октомври како Ден на народното востание и 23 Октомври како Ден на македонската револуционерна борба.

Ќе завршам со следното: Предлогот на Владата на Република Македонија за донесување на закон за изменување на Законот за празници на Република Македонија ја има мојата подршка. Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам господине Крстевски. Републики нема, па продолжуваме понатаму.

Има збор пратеникот Александар Спасеновски, повелете.

Александар Спасеновски: Благодарам.

Почитуван потпретседател, почитуван министре, почитувани пратеници,

На Шестата седница на Владата на Република Македонија беше донесена одлука за формирање на комисија која требаше да го оцени и преиспита Законот за празниците на државата. Според информациите од Владата, Комисијата по консултациите со верските заедници, на 12 октомври 2006 година, излезе со предлог за изменување на Законот за празниците на Република Македонија со кој се прави разлика меѓу државни празници, празници и неработни денови. Колку за потсетување, во таа смисла, како државни празници беа предвидени 24 мај - Св. Кирил и Методиј - Денот на селовенските просветители; 2 Август - Денот на Републиката; 8 Септември - Денот на независноста; 11 Октомври - Денот на народното востание; како и 23 Октомври како Ден на Македонската

револуционерна борба и 8 Декември како Ден на Св.Климент Охридски.

Празници пак според Законот се Први Јануари - Нова Година, Божиќ - прв ден Божиќ, Велигден - прв ден Велигден, Први Мај како Ден на трудот и Рамазан Бајрам - првиот ден од Рамазан Бајрам, додека неработни денови за верниците од православната вероисповед беа предвидени следниве: Бадник - ден пред Божиќ; 19 јануари - Богојавление односно Водици; Велики Петок - петокот пред Велигден; 28 август - Успение на Пресвета Богородица односно Голема Богородица и како последен Задушница.

Во Законот во групата неработни денови беа предвидени Курбан Бајрам - првиот ден на Курбан Бајрам за верниците од муслиманската вероисповед; 23 ноември - денот на Албанската азбука за припадниците на Албанската заедница во Република Македонија; Јом Кипур - првиот ден на Јом Кипур за припадниците на Еврејската заедница; како и првиот ден на Божиќ, вториот ден на Велигден и празникот на сите светци според Грегоријанскиот календар за верниците од католичка вероисповед во државата.

Почитувани, иако со Законот како што гледаме беа предвидени повеќе измени, како што можевме да забележиме и од расправата тука, копјата се кршеа и во однос на идејата на Владата за неработни денови за верниците од православна вероисповед да ги прогласи Бадник, Богојавление, Велики Петок, Успение на Пресвета Богородица и Задушница, како и да биде прогласен 23 октомври - Денот на основањето на ВМРО за државен празник. Во таа смисла, како што вообичаено се случува за секое поважно прашање во државата во изминатите 15-16 години, партиите од власта застапаа во прилог на идејата на Владата, а опозицијата пак остро се спротивстави.

(Со седницата продолжи да претседава претседателот Љубиша Георгиевски).

Ако можам да забележам, она што мислам дека недостасуваше и сериозно се аргументира дискусија зошто треба или зошто не треба да се празнуваат споменатите празници. Во таа смисла, не навлегувајќи во причините за ваквата состојба во однос на оваа тема, ќе се обидам да укажам на повеќе аргументи кои неспорно упатуваат на заклучокот дека споменатите празници имаат државотворно, верска, историска и што е најважно општествена оправданост.

Почитувани, наспроти општо прифатеното значење на споменатите верски празници, факт е дека поголема дебата предизвика идејата на Владата 23 октомври - Денот на македонската револуционерна борба да се издигне на ниво на државен празник. Во оваа насока, би укажал само на следните аргументи кои одат во пролог на идејата, прво, знаеме дека основањето на ВМРО е историски чин кој има клучно влијание во

националното будење на Македонците за создавање сопствена држава.

Второ, знаеме дека подоцнежните буни и востанија на Македонскиот народ и граѓаните, вклучително и борбата за национално ослободување за време на Втората светска војна, во голема мера се темелат на идеите на ВМРО и се организирани и подготвувани од луѓето припадници на Организацијата.

Трето, знаеме дека припадниците на ВМРО, заради злоупотребата и извитоперувањето на идеите на учесниците во Втората светска војна од страна на новата комунистичка власт активно се борат и лобираат и светските центри, залагајќи се за демократско уредување и пазарно стопанство во за жал, веќе уредената социјалистичка држава, за што биваат гонети, затворани и убивани од страна на властите.

Четврто, водени од идеите на ВМРО, предвечерјето на распадот на поранешна Југославија, дел од македонските граѓани ја воскреснаа идејата за независна Македонија, која на референдумот на 8 септември 1991 година стана стварност. Исто така, но мислам дека и многу поважно, ненавлегувајќи во глелемината на останатите празници сметам дека празнувањето на 23 октомври е неопходно затоа што тоа претставува најдобар начин државата да им искаже благодарност на сите припадници на ВМРО од основањето до 1990 година кои беа убиени, следени или кој лежеа во затворите во Свети Гргур, Голи Оток или во Идризово. Во симболична смисла празнувањето на 23 октомври лично сум уверен дека ќе влијае и во насока на создавање перцепција кај еден значаен дел од Македонскиот народ дека во битието на оваа држава се вгнездени и нивните политички, национални светогледи.

И конечно, наспроти горенаведеното, не гледам посериозна причина за вревата на опозицијата, бидејќи датумите со кои тие се поистоветуваат и во иднина ќе продолжиме да ги празнуваме.

Да заклучам, сметам дека празнувањето на 23 октомври во ниту една смисла нема негативно да се одрази за Република Македонија. Напротив, со тој чин ќе се зацврсти кохезивноста меѓу граѓаните во оваа држава, бидејќи Република Македонија на најдобар добар начин ќе им се заблагодари за сите трагедии и жртви кои ги истрпеа членовите на ВМРО од 1893 до 1990 година и ќе создаде соодветни претпоставки, почитувачите на историското дело на ВМРО денес да можат во далеку поголема мера да се поистоветат со смислата и со уреденоста на Република Македонија. Од друга страна пак, сите други кои во себе не ја гледаат таа митска светлина на ВМРО нема да бидат лично загрозени бидејќи симболите изразени преку празниците со кои тие се поистоветуваат секако дека ќе бидат задржани. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам и јас.

Оливер Спасовски има збор, повелете.

Оливер Спасовски: Благодарам.

Почитуван министре, почитувани колеги пратеници,

Дозволете да го искажам моето мислење во однос на овој значаен законски проект кој се наоѓа денес во расправа во Собранието. Денес имаме на дневен ред еден од Законите, што за жал останаа од минатата година и она што го говорев во однос на Законот за политичките партии се однесува и за овој Закон за празниците во Република Македонија.

Мислам дека при предлагањето на овој Закон, како и во собраниската расправа, требаше да се има поголемо чувство на одговорност и чувство на толеранција пред се мултиетничка и мултиконфесионална заради тоа што длабоко ги задира сите граѓани на Република Македонија, без разлика на нивната национална припадност или на нивната религиска припадност. Токму од тој аспект е исклучително важен политички момент на донесување на овој закон заради тоа што знаеме дека Република Македонија пред неколку години беше држава во која беа нарушени меѓуетничките односи, а со тоа и мирот и безбедноста во Република Македонија. Иако се успеа да се воспостави дијалог во тој период, да направиме се Република Македонија да се соझे од тој хаос кој што беше настанат во делот на меѓуетничките односи. Како резултат на тоа се потпиша и Рамковниот договор, сето тоа се преточи во Уставот на Република Македонија и се одлучивме да градиме општество во кое сите ние би биле позадоволни, а со тоа и да ја јакнеме Република Македонија, да ги јакнеме меѓуетничките односи, а слествено на тоа ќе биде и јакнење на економски план. Мислам дека со ваквиот начин на работа кој за жал се воспостави во Република Македонија и стана пракса, но токму за вакви начини законски проекти, кои се од интерес и за граѓаните и за Република Македонија и за интерграциските процеси, ги донесуваме по итна постапка без никаква претходна расправа, а се законски проекти посебно овој во кој треба да учествува и научната јавност во Република Македонија, одредени институции како што се МАНУ, Националниот институт за историја, Катедрата по Историја на Филозофскиот факултет, итн, исто така и голем број на експерти кои се од оваа област. Меѓутоа, немањето на сенс на оваа Влада за унапредување на овие процеси на подобрувањето и јакнењето на меѓуетничките и меѓуконфесионалните односи во Република Македонија, а со самото тоа и на Република Македонија, еве, како резултат е токму денешната расправа, која ја имавме и вчера, но расправа која ќе трае веројатно повеќе, се со цел да се покаже дека навистина има потреба од разговор и дијалог. Тоа е неспорно во овој дел.

Овој закон, бидејќи задира и во меѓуконфесионалните чувства и потреби на граѓаните на Република Македонија, го

слушнаваме тоа од многумина дискусанти, навистина требаше да се разговара, да ги изнесеме нашите аргументи не само овде, туку да ги слушнеме аргументите од сите релевантни институции во Република Македонија и на тој начин да избереме најдобро можно решение за овој закон што се однесува на празниците.

Кога говориме за законот за празниците и за потребата односно причините заради кои е предложен од страна на Владата и треба да се донесе, и во текстот кој што ни е доставен од Владата имаме наведено неколку причини заради кои би требало да се донесе законот, меѓутоа, една од основните е заради усогласувањето со Европската унија и нашите аспирации за членство, скоро односно без никакво образложение, што не е својствено или не е нормално за постапката кога законот се доставува до Собранието да немаме образложение на законот, освен она што го слушнаваме од министерот во неговото експозе овде на седницата на која расправаме.

Навистина сакам да забележам во однос на експозето на министерот дека како причина зошто е потребно да се донесе овој закон. Во првиот дел од овој закон се наведува дека, познато е дека постојниот закон за празниците во Република Македонија беше закон кој што беше предложен од страна на пратеник на Собранието, значи предлагач беше пратеник на Собранието на Република Македонија и ние како Влада сметавме дека во рамките на активностите што ги работи Владата во врска со задачите околу Европска унија, ЕУ- интеграциите и усогласувањето и хармонизацијата на законодавството на Република Македонија со законите во Европа, оценивме дека овој закон треба да да биде изменет и во таа насока ви го доставиме предлогот за донесувањето на овој закон со Предлог на закон.

За мене е неприфатливо како аргумент дека претходниот закон бил донесен од страна на пратеник во Собранието, со тоа да ги ставаме пратениците и воопшто Собранието во пододредена улога и да кажуваме како аргумент дека заради и тоа што е предложен од пратеник во Собранието не бил конзистентен со политиките на Владата кои што се однесуваат на ЕУ интеграциите. А знаеме дека овој е највисокиот законодавен дом и институцијата пратеник исто така е институција, односно поддршка од неколку илјади граѓани на Република Македонија кои што се на непосредни избори.

Не би сакал да се минимизира улогата и на институцијата пратеник и воопшто на Собранието на Република Македонија заради тоа што најпрво овој законодавен дом и преку декларациите и преку се она што имаме работено е прва институција која што се залага за ЕУ интеграциите.

И овој закон, не е најбитниот закон во моментот за да Република Македонија стане час поскоро членка на Европска унија, и не е најважниот закон

за да го добиеме датумот за преговори. Имаме многу важни приоритети кои што ни се посочуваат во моментот, имаме многу значајни прашања кои што треба да ги решаваме, имаме одредени процеси кои што застава во овој период, а треба поуспешно да ги решаваме во понатамошниот период со цел да имаме една општа оценка за Република Македонија која што ќе овозможи да имаме што поскоро датум за преговори, за членство во Европска унија и на тој начин да продолжиме брзо и ефикасно на овој пат.

Меѓутоа сликата за Република Македонија ја правиме и самите ние, со тоа што на ваков начин во скратена и хитна постапка донесуваме многу важни законски проекти кои што се значајни и за Република Македонија и за нејзините граѓани.

И токму мислев дека овие седници во почетокот на оваа година, ќе ги посветиме најмногу на оние прашања за кои што се залагаше сегашната денешната Влада, премиерот, парламентарното мнозинство, на економските прашања кои што сите сме едногласни дека ќе донесат забрзување по нашето интегрирање во Европска унија. Ќе разговараме за Законот за стечајните работници, за нивните права, впрочем тоа и го ветивте и писмено и на сите предизборни собири. Ќе решаваме за многу други прашања кои што се потребни во овој момент на Република Македонија за многу други категории на луѓе кои што не можат да дадат.

(Дофрлање од место)

Токму темата е тоа и ќе ве молам бидете спокојни да можете да ги слушнете аргументите. И, други прашања кои што засегнуваат одредени семејство во Република Македонија, кои што не можат да преживеат или немаат доволно за сопствената егзистенција.

И токму мислев дека овој закон не е најголемиот приоритет од тие причини да во ваква една итна постапка се донесува без да се оди во две фази, без да имаме јавна расправа од значајни институции во Република Македонија од експерти во оваа област, да ги чуеме ставовите да тие ставови се образложат многу повеќе а не преку изјави на одредени институции како што се впрочем и на верски заедници МПЦ и Исламската верска заедница дадени во медиумите, апропо донесувањето на овој закон.

Ако воспоставевме една таква јавна расправа и ги кажеа сите сопствените аргументи и направевме јавна расправа во која што ќе можевме и широко да го вклучиме и граѓанството на Република Македонија тогаш ќе ги прифатам сите оние аргументи кои што ги наведуваат почитувани колеги од парламентарното мнозинство дека граѓаните од вашите населени места се одушевени од ваквиот закон за празници, а впрочем не знаат како да истераат од први до први во месецот. Мислам дека тоа се лажни искази и воодушевувања исказани овде од ваша страна, да имате аргумент повеќе, ако тоа

воопшто е некаков аргумент, затоа што воопшто нема јавна расправа и никој не ги консултираше граѓаните на Република Македонија. Ако овде не се воспостави дијалог и комуникација помеѓу партиите, ако знаеме дека ова е само предлог на Владата, како што впрочем работевте и до сега, да ги донесете законските проекти на Влада и да ги испратите до Собранието без никаква расправа, тогаш навистина тоа не е никаков аргумент.

Знаеме дека имаме изјави и од страна на МПЦ, преку нејзиниот портпарол, што го поддржува ставањето на верските празници во овој закон за празници. Меѓутоа, сепак се далеку посвесни за тоа дека можеме да ги навредиме чувствата а сите други конфесии што се застапени во Република Македонија и, на тој начин, да дојде до нарушување на одредени состојби, токму за она за што говоревме почетокот, во однос на јакнењето на меѓуетничките односи. Тоа би го цитирал како изјава на владиката Тимотеј:

“Ние го поддржуваме ставот да има повеќе празници. Но, сепак, треба да водиме сметка и за чувствата на граѓаните од друга вероисповест. Односно, не би сакале кај нив да се создаде незадоволство со бројот на празниците на православните христијани” рече портпаролот на МПЦ владиката Тимотеј.

Иста ваква изјава има дадено и реисот Улеман Сулејман Реџеми кој што рекол “Не е прифатливо да се предложат толкав број христијански, а само еден верски празник за припадниците на Исламската вероисповест. . . “. Понатаму имаме изјави од многу други институции.

Навистина треба да се поддржат одреден број на празници, преку кои, преку јавна и отворена дебата за значењето на празниците од сите религии и од православната религија, преку отворена ебата, преку таква конструктивна расправа, кога законот би се наоѓал во две фази, во нормална постапка, сигурно дека би се извлекле најдобрите решенија што се однесуваат и на христијаните.

Како неработен ден, покрај сите други верски празници определен е и Задушница. Онаа во неомври, иако сите знаеме дека за православниот свет, една од најзначајните задушници е Задушницата пред Духовден, летната Задушница. Така е, кога си ги донесуваме решенијата затворени во кабинети.

Второто неприфатливо решение во овој закон е решение што многу одамна се заговара, решение што, можеби, некој мисли дека ќе го воспостави денеска, а со тоа ќе придонесе да ги зацврсти и своите позиции во партијата, да се одолжи некому кои им помогнале да станат лидери итн., па дајте партискиот, денот на основањето на ВМРО, денот што и вие го прославувате како партија 23 октомври да биде државен празник. Сите да го празнуваме и да се поклонваме на Денот на ВМРО ДПМНЕ, затоа што оваа година

токму вие славевте и имаше покана која годишнина по ред е од празнувањето на ВМРО.

Јас не прифаќам, господине министре, може тоа да ви биде смешно, знаете дека и вие тоа не го прифаќате, меѓутоа ве разбираам и вас кога кажувате дека е ова закон на Владата, ова е празник на Владата, а не е на ВМРО ДПМНЕ иако знаете и сте свесни дека тоа не е така.

Знаеме за значењето на ВМРО. На вистинското ВМРО. Меѓутоа, и расправата што се отвори овде и расправата што се води во јавноста, во меѓувреме, кога се расправа за овој закон, укажува дека, навистина, се нема таква намера. Сите ние, без разлика и на политичката припадност, без разлика и на националната припадност, ВМРО припаѓа на сите граѓани на Република Македонија. Ние тоа би го славеле и ќе го славиме сите заедно. Меѓутоа, ако сакате да не водиме вакви полемики, размислете, ребрендирајте го вашето име. Нека, со закон се уреди дека ВМРО не може да го користи ниту една политичка партија. На тој начин ќе можеме да покажеме, од ваша страна да покажете доблест а и сите заедно, да го славиме овој голем ден, ден на кој што можеме да кажеме дека е почеток на некакво поголемо организирање во Република Македонија заради остварувањето на своите цели. Тоа го кажаа и многу експерти, институции, го кажа и Сојузот на борците кои расправаа на оваа тема на една од своите седници. Тоа се аргументите заради што е потребна јавна расправа пред ова и донесување на законот во две фази.

Без една ваква расправа, со наметнувањето на одредени датуми од не знам кои причини во моментот, мислам дека сакате да направите нешто за што говорев порано, да се велича ликот и делото на премиерот во дадениот момент. Ништо нема да ме чуди ако во некоја идна фаза на промена на овој закон можеби предложите и неговиот роден ден да биде државен празник на Република Македонија. Па, наместо со министрите во неговиот кабинет, да го славиме сите ние, да седиме дома. . .

Љубиша Георгиевски: Ве молам, ве молам, немојте, оти ова далеку ќе не одведе. Да внимаваме сепак.

Оливер Спасовски: Ќе ве молам да ми овозможите да завршам.

Љубиша Георгиевски: Да, немам ништо против, само повнимавајте малку.

Оливер Спасовски: Јас внимавам. Кога ќе завршам после тоа имате право да се јавите да реплицирате.

Љубиша Георгиевски: Не, не, јас имам право при секоја ваша дигресија да ве опоменам. Меѓутоа, ова не го сметам за дигресија. Продолжете.

Оливер Спасовски: Добро, благодарам.

Токму заради овие причини сакам и Владата да ја повикам во овој момент да го повлече законот, да одиме во две фази, да се отвори расправа, да ги сослушаме аргументите на сите релевантни институции во оваа област и на крајот да седнеме и да донесеме, вистина, еден квалитетен закон за празници, од кои што ќе бидат задоволни сите граѓани на Република Македонија и сите етникуми.

Доколку не се случи да Владата пристапи кон нормална процедура на донесување на овој закон и, доколку сакаме, без разлика не се, да се донесат законите, како што тоа го правевте и во минатиот период, јас нема да дадам поддршка, ќе бидам против.

Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам и јас.

Дали има реплики?

Прво министерот за труд побара збор, повелете.

Љупчо Мешков: Благодарам претседателе.

И порано и сега и во иднина веројатно, во Парламентот има пратеници кои сами, знаете, за да си дадат значење на војата теза, сами си ја поставуваат тезата и самите одговараат на неа.

Еден од таквите случувања беше со мојот почитуван колега пратеник кој рече дека, заради тоа што законот бил донесен, постојниот, од пратеник, дека Законот не бил конзистентен. Јас, такво нешто, навистина не сум рекол и ниту би можел, затоа што јас бев пратеник во ова Собрание два мандати. Знаам кое е значењето на пратеникот на ова Собрание и не би рекол такво нешто и не би ни помислил дека е тоа така. Но, реков, причината е заради хармонизација, во воведното излагање мое, заради хармонизација со Европското законодавство. Сметавме дека и овој закон треба да биде усогласен и појаснив дека е донесен од пратеник на Собранието на Република Македонија, што е факт.

Во однос на празниците што се од значење за Република Македонија и за Македонскиот народ, не би требале да ги изедначуваме партиските идеологии со значењето на одредени празници што се важни за Македонија и Македонскиот народ. Овој празник, никаде не е кажано дека е празник на ВМРО ДПМНЕ, затоа што таков, колку што јас знам, еве во оваа коалиција сум, на таа дата не е ДПМНЕ формирано. Но, ако на 23 октомври 1893 година, била формирана СДСМ или ЛП или било која друга, мислам дека, ако е тој празник важен за Македонскиот народ и револуционерната борба, јас би му придал исто такво значење вез оглед на тоа на која партија односно која организација на тој ден била формирана. Да се појде од значењето на празникот, колку е тој значаен за државата и за македонскиот народ, а не дали во името содржи некоја партиска идеологија или некој партиски предзнак. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

Контра реплика Спасовски Оливер, повелете.

Оливер Спасовски: Господине министре,

Велите дека пратениците ги поставуваат тезите и одговараат на прашања. Одговараме на одредени прашања и на многу од прашањата заради тоа што вие немате одговори. Немате образложение.

А, околу значењето на законодавниот дом и на пратениците, ќе цитирам од вашиот стенограм што сте кажале:

“Законот што беше предложен од страна на пратеник на Собранието, значи предлагач беше пратеник на Собранието на Република Македонија, ние како Влада сметавме дека во рамките на активностите што ги работи Владата во врска со задачите околу Европска унија и интеграцијата, усогласувањата и хармонизацијата на законодавството на Република Македонија со законите во Европа, оценивме дека и овој закон треба да биде изменет и во таа насока ви го доставуваме Предлогот за донесување на овој закон”.

Јас читам онака како што сте кажале овде. Токму тоа е смислата на она што сте го кажале.

А инаку, дали се празниците партиски, требало на Влада малку повеќе да се борите и да не дозволите она што се прославува како ден на ВМРО ДПМНЕ да биде државен празник.

Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам, благодарам, благодарам.

За реплика се јави Ружа Ѓорѓеска.

Ружа Ѓорѓеска: Благодарам претседателе.

Почитуваниот колега со својата дискусија сакаше да изврти одредени теми и да го искористи овој закон за да ја критикува Владата неаргументирано. Како што се одвиваше дискусијата, сепак, на крајот, спомнувајќи ги и стечајците, иако не се на дневен ред, но сепак на крајот се сведува на тоа дека е спорен 23 октомври. Од сите дискусии на претходните дискусии, како да се бега од историјата, од традицијата, од верата и се добива впечаток дека од лични партиски убедувања се сечат корењата на револуционерната борба на македонскиот народ. Како се да почнува во оваа наша држава од НОБ и од Комунистичката партија.

Меѓутоа, не можеме да избегаме од тоа дека, токму благодарение на 23 октомври, Денот на Македонската револуционерна борба, како предвесник на идните македонски востанија, немаше да биде ниту 2 август 1903 година, ниту 11 Октомври, ниту АСНОМ. Ниту пак 8 септември 1991 година. Што значи еден историски континуитет на вековниот копнеж на Македонскиот народ за својата слобода и државност.

Што толку лично ги погодува токму овој ден? Ако сите тие велат дека се дел од севкупната историја на Македонскиот народ и дека сите учествувале и тие биле тогаш ВМРО и тие слободоумни идеи

кои што произлегле од таа организација. Што е толку болното?

Болното е тоа што во овие мигови доаѓаат најразлични етикетирања и кои што многумина од нас лично не погодуваат. Конкретно еве вчера можеби повод ми беше дискусијата на претходниот дискусант, ама ќе го искористам да кажам дека јас по вокација сум македонист и не сакам никој да ми лепи какви и да било идеи или најразлични етикети заради тоа што знам дека точно ги следам идеите во однос на Крсте Петков Мисирков и негов следбеник се чувствувам, затоа што и дел од моето семејство има учествувано и погинато во НОВ, меѓутоа сите се бореле за идеите за слободна и независна Македонија. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

Има ли некој за контра реплика?

Повелете една минута за Оливер Спасовски.

Оливер Спасовски: Благодарам господине претседателе.

Почитувана колешке ви ги спомнував и стечајците и земјоделците, тутунарите и сите оние категории кои што едвај крпат крај со крај заради тоа што мислам дека тие и нивните судбини и судбините на нивните семејства се многу позначајни отколку дали ќе направиме од девет 18 празници или 21.

Што се однесува зошто најмногу го спомнуваме 23 октомври, кажете ми зошто тогаш како партија не направивте брошура во која што ќе образложите за другите празници освен брошурата за 23 октомври, па дури и не сте искрени да го наречете како празник на формирањето на ВМРО, туку ден на македонската револуционерна борба. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: За реплика се јави пратеникот Цветко Грозданов, повелете.

Цветко Грозданов: Немав намера да се јавам, да реплицирам, но понесен од говорот на претходниот дискусант е кажам нешто околу неколку точки на кои тој се осврна. Тоа е чувството одговорноста и транспарентноста.

Немањето на сенс од ваша страна господине Оливер да ги надминете вашите ситнопартиски интереси и да работите за доброто на народот и граѓаните, вашите заложби не ги практикувате во Парламентот во позитивна смисла, туку напротив го искажувате вашето лицемерие. Вашето лицемерие се гледа преку она што го кажувате транспарентноста, консултациите со народот, како што и самите изјавивте не претставува ништо друго туку лицемерие и залудно трошење на времето. Вие на некој начин ја постигнувате вашата цел, не провоцирате за да ви вратиме, за да се одолговлекува. Ако ги земете стенографските белешки од минатото од овој Парламент ќе видите дека при носењето на секој закон кажувате дека добро е, но не е време Добро е, но не е време, да почекаме.

Вие чекавте, поточно ние како народ се начекавме 14 години и ништо не направивте. Сега добро е да бидете малку продуктивни и конспиративни.

Транспарентноста или консултацијата со народот најдобро се виде со Законот за локалната децентрализација. Тоа го кажа народот во Струга. Тука се гледаше кој колку го почитува народот и неговото размислување околу она што се нарекува референдумот и неговото залагање односно гласот на народот.

Околу 23 октомври ќе напомам дека тоа е ден, еден од најголемите настани на историјата на Македонија, ден на македонската револуционерна борба односно ден кога започна да се остварува сонот на вековниот копнеж на македонскиот народ за својата слобода и државност. Тука постои едно прашање. Дали треба да бараме уште некои датуми каде што имавме егзекуција на луѓе и личности, некои од колешките спомнаа 1014 Беласица, дали треба да ги славиме нашите најголеми порази, дали треба од 1945 до 1950-55 година да ставиме некои други празници каде што беа егзекутирани лица без никакви пресуди. Точно заради оваа идеја 23 октомври и затоа ве молам со голем респект за датумот и со голем респект спрема оној што се нарекува македонска револуционерна борба. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам, контра реплика една минута за Оливер Спасовски. Повелете.

Оливер Спасовски: Благодарам.

Токму од респект и на граѓаните на Република Македонија и на овие предлози кои што ги имате за тоа укажуваме како и на кој начин треба во моментот да работиме. Како работевме во однос на донесувањето на закони и кои законски проекти се донесени одговор ви е кандидатскиот статус на Република Македонија, а не уназадување на процесите кои што во моментот ги направивте и за кои што има извештај. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

Има збор пратеникот Никола Ќуркчиев, повелете.

Никола Ќуркчиев: Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитуван министер,

Мислам дека после вчерашната седница законот ќе биде повлечен, ќе биде дотеран и дека повторно во некоја друга прилика можеби ќе разговараме. Вака по се она што имавме прилика да го слушнеме и вчера и денеска работата оди во еден правец, она што сите го зборуваме и го мислиме "село гори баба се чешла". Тоа е првиот и за жал единствен впечаток кој произлегува од предложениот закон, или пак од Предлогот за изменување и дополнување на Законот за празниците во Република Македонија.

Навистина не гледам никаква целисходна поента во намерата на Владата, на предлагачот да

направи невидена конфузија во дело на празниците во Република Македонија, освен да создаде можеби конфузија кај народот и дефинитивно дополнително и апсолутно непотребно да ја комплицира позицијата на Македонската православна црква. Не ми е јасно со која цел Владата на Република Македонија така лежерно го занемарува фактот дека нашава држава е секуларна и вака амбициозно настојува освен во земските работи да создава дисхармонија и во црковниот свет.

Колеги пратеници, на сите луѓе верници или не, што не се министри или предлагачи на закони, меѓутоа се од оваа планета од памти век им е јасно дека во христијанството годините, деновите и празниците се бројат според два календари-Јулијанскиот и Грегоријанскиот.

Исто така на сите освен по се изгледа на тој што треба познато е дека во светот сериозно се работи на трет обединувачки календар. И во една таква ситуација кога сите во државата и надвор од неа очекуваме во Република Македонија да се направи нешто сериозно, паметно и корисно и навистина граѓаните да кажат дека е време да се престане да се оди по логиката слушнавме, ама не разбравме. Почитувани колеги, формално ама во материјалот што е дефиниран ако Предлог за донесување на закон со Предлог на закон ги има стандардните наслови-уставен основ за донесување, причини поради кои наводно треба да се донесе законот, основни начела на кои божем се заснива законот, содржина, предлог, образложение со оценка на состојбите и целите што треба да се постигнат со носење на овие и вакви измени, основни решенија, финансиски средства и слични стандардни формалности. Меѓутоа, во суштина тоа се само наслови што ги има секој закон, па и овој. Навистина, да не речам едно големо ништо, или најточно нешто што до сега е нечуено и невидено во сферата на неукоста. Се меша државни, национални, верски, светски, семејни и партиски денови под превезот државни празници на Република Македонија.

На ниедно место, со ниеден збор нема анализа, нема сериозно согледување што е што и што се предлага. Нема абер која е кономската, која е социјалната, која е верската, макар и индивидуалната оправданост на тоа што се предлага. На ниедно место во материјалот, или да почнеме од она што стои.

На едно место во материјалот стои “Комисијата која ја формирала Владата со задача да го оцени и преиспита Законот за празниците и по опсежните анализи да предложи измени на Законот”, кобајаги да се направат консултации со верските заедници во Република Македонија, а што значи тоа навистина консултаци јас и ден денес не можам да разберам. Дали тоа значи дека Македонската МПЦ и сите останати седнале, разговарале релевантно на ниво, за тема зададена од страна на предлагачот, дале согласност, понудиле конкретно решение за дел

од ова што ние денес, утре, а и многу други наредни денови ќе расправаме.

Знаеме сите дека тоа не е така. Мислам дека недостојна е, да не речам срамно на ваков начин глумејќи имиџ на најправославни од сите останати Христијани во светот гледаме по однесувањето секаде каде што има друм некој е веќе кум и од Црквата направивме се и сешто, меѓутоа тоа е работа на Црквата, нас треба да ни значи ова што се случува во Собранието.

Не може и не треба Собранието на Република Македонија да се става во ситуација да измислува, така да речам топла вода, не барем славиме 200 дена, а не над 2000 години христијанство. Ние пратениците ќе кажеме дека празници биле и ќе бидат. Ние можеме да донесеме закон не само ваков, дури и полош, меѓутоа што ќе рече МПЦ. Дали тие ќе ги почитуваат празниците што ние ќе ги донесеме, или пак треба да биде можеби обратно.

Почитувани колеги, нема да говорам за другите, меѓутоа зарем МПЦ и нашите црковни великодостојници не се кадарни да седнат или досега немаат седнато да разговараат и да кажат кога е Божиќ во декември или во јануари, или треба ние тоа да го направиме. Ќе чекаат некој од ДПМНЕ, или некој од СДСМ да каже дали тоа ќе биде 25 и на што асоцира тој Божиќ на 25, или ќе биде на 7 јануари. Навистина од памти век до денес треба да знаеме колку пати во годината имаме задушница кога правиме се она што треба и што е предвидено за своите упокоени, меѓутоа зошто тогаш во законот Велигден кој што претставува еден од најголемите христијански празници, или е празник над сите празници, законот воопшто не го третира. Можеби затоа што е во ден недела. Може ли да ни се каже тогаш, бидејќи некој од колегите пред малку зборуваше за двата илиндена, кога ќе се слави Илинден. Дали ќе биде на 2 август, случјно е избран тој датум, или утре или задутре ќе го поместуваме и тоа 13 дена покасно односно порано.

Кога веќе зборуваме за празниците, се разбира за сите оние кои што се предвидува да бидат неработни денови, за верниците од православноста вероисповед, еден од нив е предлогот Задушница, првиот петок во ноември. Сите знаеме дека Задушница никогаш не е во петок, туку е во сабота. Зошто тогаш петок да е неработен ден. Да се подготвиме, а во сабота ќе одиме на работа. Добро, не ли е доволно сето она што беше зборувано овие два дена навистина предлагачот да каже дека има премногу елементи овој закон итно да биде повлечен. Да не зборувам што значи задушница за семејството, дека е тоа навистина лична работа, а не работа на државата, на народот.

Почитувани колеги пратеници, за мене како човек кој држи до верата дефинитивно апсурдно е на ваков начин да се прави папазјанија од верско, национално, партиско, државно само заради една цел, а тоа е да се озакони 23 октомври како

државен празник, празник како што спомнаа многумина вчера и денес овде, празник на ДПМНЕ, само затоа што така било наводно запишано во програмата.

Бидејќи 23 октомври денот на македонската револуција и борба народот едвај чека да го донесеме овој закон и почнеме да го славиме. Таков ден ниту бил, ниту ќе биде во македонската историја. Гледам сите ние почнавме, 120, сите оние кои што земаа збор милуваме да дискутираме за верата, па затоа само ќе потсетам дека славолубието, дури и вие министер вчера и самопофалбите по што дефинитивно се цени за нас како православни Христијани не се доблесни, туку напротив се дел од списокот на најголемите гревови. Македонскиот народ и сите други народи кои живеат на овој простор имаат високо развиена совест за своите корени. Ја носат својата вера во себе, претргале многу чуда и слават со пиетет и по дела, а не по мода, не со декрет и не со закон. Се согласувам дека ВМРО-ДПМНЕ во поновата историја на оваа држава стори навистина многу чуда. Народот можеби ако го згласате овој закон ќе го прифати ова чудо, затоа искажувајќи го јавно мојот став против овој закон апелирам до сите колеги пратеници да не правиме се највисокиот законодавен дом во државата денес, утре или задутре носејќи закон со кој ќе устоличиме државен празник на партијата на власт, на ВМРО-ДПМНЕ за да утре, други ден некоја друга партија озаконува нов празник, нов закон за спас на државата од вакви слави и славеници.

Инаку, како социјал демократ по убедување почитуван министер ако сакам да бидам несериозен немам ништо против и месец дена да бидат неработни во Република Македонија, меѓутоа сите ние добро знаеме дека не е до празнувањето, до работењето е. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Молам, дали некој бара збор за реплика? (Никој).

Има збор Марија Андоновска, повелете.

Марија Андоновска: Почитуван претседателе, почитувани колеги пратеници, почитуван министре.

Јас сосема накратко, бидејќи како то гледам има доста пријавени за дискусија, ќе кажам зошто ќе го поддржам овој Предлог на закон за именување на Законот за празниците на Република Македонија и зошто мислам дека постои потреба од негово донесување.

Новите решенија со кои се предлага да се скратат одредени празници во Република Македонија од празнување во два во празнување на еден работен ден за Нова Година и само 1 Мај како неработен ден придонесуваат да сње приближиме до европската пракса за празнување на неработни денови.

Со новото решение да се празнуваат и како неработни денови да се прогласат датуми кои се со одредено значење за припадниците на

албанската, еврејската заедница, верниците од муслиманската, католичката вероисповест.

Ставам акцент на мултиетничноста со што се придонесува за поголема меѓуетничка толеранција.

Што се однесува до празнувањата на празниците на луѓето од православната вероисповест овде од дел од моите почитувани колеги од опозицијата слушнав едно механичко грубо набројување, велејќи дека тогаш се роди Христос, тогаш го крштевале, па тој тогаш воскреснал итн. Слушнавме како некои од колегите праша, кои ќе бидат материјалните придобивки на народот од празнувањето на овие празници. Мислам дека навистина нема потреба на тој начин да се зборува за овие празници и да се навредуваат луѓето кои ги чувствуваат истите. И не секогаш е значајна материјалната добивка за луѓето. Доколку сме меѓу нив како народни избраници и доколку добро слушаме ќе знаеме дека на луѓето им е потребно и духовно богатство. Тие бараат и сакаат да имаат неработни денови за овие празници како би можеле да имаат време за реализација на своите верски потреби и како би можеле да бидат со своите најблиски во кругот на нивните семејства споделувајќи радост и топлина. И затоа нема само така грубо да ги наброиме, туку ќе кажеме дека Божиќ е празник на Христовото раѓање, нашиот репер во православната етика, почеток на нашата вера, нашето спасение. Бадник кој што е неразделен од Божиќ, Богојавление, или Водици кои според староста на празнувањето во христијанскиот свет го има челното место и има голем култ и традиција на славење и празнувања кај нашиот народ. Велики петок кој му претходи на денот над деновите Велигден на кој се темели и заради кој што постои целата православна црква. Свети Климент кој е патрон и заштитник на Македонската православна црква, привиот македонски архиепископ, извршил преводи на поголем број црковни книги со чија помош се описменил и го продуховил народот. Го отворил првиот универзитет во Европа од кој произлегле 3500 студенти и станал чувар на православниот идентитет.

На страна од ова ќе споменам и за 23 октомври, ден на македонската револуционерна ослободителна, еден од најголемите настани од историјата на Македонија, ден кога започна да се остварува сонот, вековниот копнеж на македонскиот народ, идеалот за државност, самостојна и независна македонска држава, верба за свест, за слобода на татковината.

Јас ќе прочитам и неколку реченици извадени од книгата напишана за биографијата на Гоце Делчев, човекот кој меѓу другите е душата на македонската внатрешна револуционерна организација. “Драги браќа, дојде време кога и ние македонците треба да го кренеме нашиот глас, гласот за слобода на Македонија. Треба да чуе цела Европа и целиот свет”. Овие реченици

почитувани колеги, се однесуваат на секој од нас. Никој не треба да си создава јадови на душата, велејќи дека тоа е мој празник, или празник на некој од моите колеги. Тоа е празник на сите нас, тоа е празник што извира од длабочината на поробениот Македонец со векови впластена во неговата душа, празник на Македонија.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

Реплика пратеникот Роза Топузова Каревска.

Роза Топузова Каревска: Дали би сметало на техниката од место да реплицирам, затоа што сум пријавена?

Заради точно информирање на македонската јавност сакам да и реплицирам на колешката, поготово што цитираше зборови на еден од најголемите великани на Македонија, име кое што на сите ни е свето, тоа е Гоце Делчев. Не сакам да се стекне впечаток дека овде ние говориме против Гоце Делчев, против великаните кои што ги дал македонскиот народ, Даме Груев и други и да не ги набројувам сега сите во оваа пригода, затоа што има многу кои што ги знаеме, но има кои што заслужуваат особена почит, а не се така често споменувани меѓу нас. Напротив, се говори за нешто сосема друго. Дополнителна забуна околу чествувањето на 23 октомври донесе ова што нас ни е понудено, односно на македонските граѓани како прилог во весниците, а направено од ВМРО-ДПМНЕ. Тука почитувани наши колеги пратеници покрај великаните на македонската историја, покрај големите борци за ослободувањето на Македонија, простете, но има имиња кои што ствараат голема дилема. Токму поради тоа, тоа ќе го кажам во мојот говор, баравме овој закон да се донесе во две фази за да имаме можност да ја слушнеме и научната јавност, затоа што одредени имиња кои што вие овде нас ни ги предложивте, а се однесуваат во контекстот на чествувањето на овој значаен ден за Македонија, почнувањето на револуционерната борба, навистина нивниот живот, и нивниот настап е многу контрадикторен и простете, но овде би фалеле уште два, тројца па листата да биде комплетна, да се најдат на исто место и жртвите и оние кои што навистина тргнувале со еден многу висок чист и свет идеал. Не сакам македонската јавност да ја доведуваме во заблуда дека ние сме тие кои што имаме нешто против овие големи дејци, значи и по она што го направиле значајни луѓе за македонската историја.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

Контра реплика Марија Андоновска.

Марија Андоновска: Токму поради тие имиња почитувана колешке предлагаме 23 октомври да биде ден за обединување, а не ден за разединување.

Љубиша Георгиевски: Реплика три минути Зумрете Јакупи.

Зумрете Јакупи: почитувани пратеници, почитуван господине Георгиевски, се додека

дискутираше почитуваната колешка, слушнав дека преку овој закон за празниците се почитувани сите националности и сите вероисповеди и тоа на пропорционален начин, учествувајќи сите на таков начин, а со ова е покажана толеранција и соработка меѓуетничка соработка и меѓурелигиска соработка. Со кои аргументи го вели ова, кога во овој Предлог закон за празници се толку многу празници од православна вероисповед и само еден од муслиманска религија, иако присуството на муслиманите е доста големо во оваа држава. Исто така, каде го гледа како меѓунационален овој закон кога ниту еден празник од албанската националност не постои. Доколку 22 денот на албанската азбука, ако мислите за тој ден, тоа е еден ден од албанската култура, ден на просветителството, но не и еден ден кој ја симболизира албанската нација. И на овој начин сите празници кои се присутни во овој закон за празници се на симболички начин во однос на заедниците и имаме многу заедници кои воопшто не учествуваат во законот за празниците со нивните празници, иако се присутни во оваа држава.

Љубиша Георгиевски: Контра реплика Марија Андоновска.

Марија Андоновска: Благодарам претседателе, почитувана колешке и вие го имате предлогот за измени на законот и можете убаво да видите дека не е само еден, туку дека се повеќе празници кои се во интерес на муслиманската вероисповест. Јас повторно ќе повториам дека овие празници сите заедно се за јакнење на меѓуетничката толеранција.

Љубиша Георгиевски: Три минути реплика пратеникот Борис Кондарко.

Борис Кондарко: Почитувана колешке, вие рековте дека 23 октомври е празник на Македонија. Во ред тоа е така и тоа е во ред и треба да биде така. Меѓутоа проблемот е што е и празник на ДПМНЕ. Тоа значи дека со еден типичен комунистички манир ја поистоветуваат партијата и државата. Значи, сметам дека нема Македонец на кој не му значат четирите свети револуционерни букви од македонската историја ВМРО. Меѓутоа, сметам исто така дека и тие треба да се заштитат со закон. Но за да не ја мешате партијата и државата, можеби од морален, или историски аспект би било најдобро ДПМНЕ да се откаже од дел од своето име, па да биде навистина државен празник основањето на она вистинското, историското, револуционерно, патриотско ВМРО за кое јас и СДСМ секогаш ќе го чествуваме, ќе се поклонуваме пред жртвите, вистинските македонски патриоти членови на ВМРО. Но, никогаш нема да се поклонуваме пред партискиот олтар на ДПМНЕ.

Љубиша Георгиевски: Контра реплика една минута, Марија Андоновска.

Марија Андоновска: Јас навистина жалам што не сум била доволно јасна за почитуваниот колега. Јас говорев за 23 октомври ден на македонската револуционерна борба, ден на сите Македонци.

Љубиша Георгиевски: Има збор Владо Бучковски.

Владо Бучковски: Почитуван претседателе на Собранието, почитуван министер, почитувани колеги пратеници. Дозволете накусо во времето кое преостанува за 20-тина минути да го искажам и својот став однапред оградувајќи се дека дел од дискусијата можеби некому нема да му се допадне. Но ќе се обидам да бидам крајно конструктивен, затоа што како прво ја поздравувам иницијативата од Министерството за труд и социјална политика да расправаме за оваа тема. Мислам дека отворањето на оваа тема ќе го убеди предлагачот дека е неопходно законот да го носиме во две фази и дека било какво инсистирање по секоја цена да ги задоволиме партиските потреби на ВМРО-ДПМНЕ ќе направи ненадоместливи штети на угледот на Република Македонија. Затоа што јас не гледам друга причина од брзање, или изјава како што даде вчера претседателот на Парламентот дека ова било едно од врвните приоритети на Република Македонија. Господине претседателе, јас би сакал во втората фаза, затоа што верувам дека врз основа на аргументите и вие ќе прифатите дека е најдобро како што на онаа координација прифативте овој закон да се носи во две фази, да ги согледаме сите аргументи за и против за сите празници поединечно кои сега се предлагаат. Инаку, за да бидам до крај доблесен и чесен и претходната Влада додека јас бев претседател на Владата преку Министерството за труд и социјална политика ја покрена иницијативата за измена на празнувањето и чествувањето на дел од празниците, бидејќи се соочивме со неколку реалности.

Прво, најголемата нелогичност, ако сме ние лулката на сесловенските просветители Свети Кирил и Методиј, нелогично е целиот славјански свет да го слави 24 мај, а само ние да не го славиме, односно државата нешто да прави да има посебни манифестации во Рим, или во другите престолнини да чествува Универзитетот Свети Кирил и Методиј, а ние како Република Македонија да не го празнуваме како државен празник.

Второ, се соочивме со реалноста дека сме веројатно меѓу ретките држави која го слави вториот ден од денот на трудот каде што по дефиниција Први мај секаде гледаме во прогресивниот свет се прославува со протести кои ги предводи Синдикатот, а нашата традиција не само Први мај, туку и втори мај традиционално да го посветиме на најблиските и да организираме некои излепти.

И третата нелогичност која и ние ја констатиравме, а вие ја набројувате,

прославувањето на Нова година. Но, сето тоа го имавме во предвид и тргнавме во една многу посеопфатна анализа зошто тоа е така. И дојдовме до заклучокот, почитуван министре, дека веројатно Република Македонија во периодот кој претстои кога сака да биде компатибилна со Европската унија, или кога сака да го хармонизира своето законодавство, во отворен дијалог пред се со Македонската православна црква треба да ја отвори дилемата, дилемата за која говореше пратеникот Никола Поповски околу усогласувањето на Грегоријанскиот и Јулијанскиот календар, дали кога ние сакаме сега со компатибилното работно време да не губиме ниту час, ниту минута во нашата комуникација со Европската унија, можеме да си го дозволиме луксузот да бидеме единствена држава во опкружувањето во дел од Европската унија, а е блиска до православниот свет, а сеуште да ги славиме божиќните и велигденските празници вон стандардните термини кои ги има Европската унија. И на тој начин реално, ако гледаме дека цела Европска унија не работи од 24 мај до 2 јуни, ако ние го додадеме нашето продолжено празнување, произлегува дека реално се наоѓаме во еден вакум повеќе од две до три недели. Тоа е дилема за која треба да се расправа не со Комисијата за верски заедници, респектирајќи ја МПЦ да се отворат овие дилеми. Мислам дека со овој невешт предлог и правиме и на МПЦ лоша услуга, бидејќи ќе бидеме единствената доминантно православна држава во регионот која има исти верски празници како Република Српска. Мислам дека тоа не е добро и треба да се преиспита зошто во Србија не се слават токму овие верски празници, зошто не се слават во Бугарија, во Романија, дури ако сакате и во Грција. Лоша е асоцијацијата само ние како верници да се препознаваме со она што го слави Република Српска. Треба внимателно да погледате. Иако поздравувам дел од вашиот предлог со кој исправате една небулоза. Досега имаме ситуација каде што празниците на нас христијаните беа празници за сите граѓани на Република Македонија, а празниците на почитуваните припадници да речеме на муслиманската вероисповед беа само нивни празници. Така што имавме ситуација да не се доаѓа на работа за време на божиќните и велигденските празници, а за време на Курбан Бајрам да се работи, да не доаѓаат само припадниците на муслиманската вероисповед, што е добар предлог и треба да се поддржи, како што мислам дека треба да се поддржи она што не срамежливо, туку јавно го говорее припадниците на албанската заедница, или на другите заедници кои се од муслиманска вероисповед околу давањето на соодветно значење и на Рамазан Бајрам и на Курбан Бајрам. Ако ние припадниците кои ја почитуваме христијанската вероисповед тврдиме дека двата празника кои се обележје на христијанскиот свет се Божиќ и Велигден, така исто треба тоа право да го дадеме и на нашите

колеги од муслиманска вероисповед. И конечно да направиме она што дефакто последните неколку години го демонстрираат припадниците на албанската, или да речеме на турската заедница каде што веројатно и вие сте сведоци дека не пропуштаат таков празник меѓу првите да не ни испратат честитки, дали тоа ќе биде со телефонско јавување, дали со СМС пораки што покажува дека нивото на верска толеранција кај нас веќе е подигнато на потребно ниво и дека не треба со ваков избрзан предлог да ги нарушиме оние атрибути на Република Македонија кои не карактеризираат како држава која во тој поглед реално е урнек за мултиетничко општество и мултиконфесионално општество. Затоа треба да се види во отворен дијалог со МПЦ, со католичката црква дали тоа ќе го правиме сега кога носиме нов закон за верските заедници и религиозните групи, да ја отвориме темата која не треба да биде табу тема, дали заедно со другите христијани од католичкиот свет ќе ги славиме во ист период како што тоа го направија да речеме оние кои пред нас станаа членки на Европската унија, веројатно имаа визија. Тука пред се мислам на Бугарија и Романија, или претходно што го има направено Грција, за да имаме тука еден хармонизиран пристап и да бидеме компатабилни.

Второ, што за мене е многу битно, дали ќе дадеме можност и на помалите заедници кои знаеме дека имаат големи празници, како што е да речеме ромската заедница и славењето на Гурѓовден да му дадеме должна почит, или веројатно на најмалата заедница, на еврејската заедница да се отвори дијалог кој е оној ден што ние би го славеле и би го чествувале сите граѓани на Република Македонија и секој голем христијански празник и секој голем празник кој се празнува во муслиманскиот свет, но и во католичкиот свет во еврејската заедница и во ромската заедница. Тоа е за првиот дел и тука мислам дека во една отворена дебата може да се најде заедничко прифатливо решение, на тој начин Парламентот да демонстрира единство.

Она што за жал станува јасно дека не ќе може да се демонстрира единство е околу празнувањето или чествувањето на тн. државни празници. Значи, ние имаме преземено како државни празници дел од меѓународните празници, меѓународниот ден на трудот го празнуваме и официјално на еден традиционален начин, на Први и втори, дали на тоа мислеше почитуваниот колега Спасеновски кога тврди дека имаме некое наследство од комунизмот, не знам дали мисли на тоа, затоа што по дефиниција да речеме работниците се поблиски до левицата, може и за тоа да расправаме. Но, од друга страна има и други празници кои традиционално се празнуваат, да речеме 8-ми март денот на жената, знаеме дефакто дека никој не работи, но досега било табу тема и не го отвораме дали треба да биде празник.

Значи ако едниот е меѓународен празник на трудот и му даваме два дена празнување, дефакто, денот на жената што го празнуваат сите, затоа што знаеме на што личи Република Македонија на 8 Март, исто како ја гледавме Република Македонија за 1 јануари и за 13 јануари, истата музика, свадбарска атмосфера, сите се раздрагани. Затоа предлагачот ќе треба и тука да размисли.

Не одам до таму да бидеме ептем компактибилни, како што говореше вчера поранешната министерка за правда, Мери Младеновска, за холандезите и нивните искуства, дали сакаме да ги почитуваме различностите, па да видиме дали и хомосексуалците еден ден ќе се најдат, ако веќе влеземе во оваа варијанта да го славиме денот на жените, како потенцијален предизвик за Владата, да даде и таков предлог. Но да се вратиме на сериозните теми.

Она што мислам дека ќе предизвика и понатаму најжестока дебата е не требаше затоа што мислам дека мина времето кога треба да се покажува кој е поголем македонец или кој е поголем верник, е прославата на 23 октомври како ден на револуционерната борба. Искрено, јас имав позитивно мислење за ова се додека не го видов овој памфлет и да не беше ова јас реално ќе бев еден од овие кој ќе го поддржеше предлогот. Но мислам дека е дискредитиран предлогот и дека ВМРО-ДПМНЕ мора да признае, го направи во интерес на сопствената штета. После ова веќе е илузорно да говориме дека ова ќе биде празникот каде сите ќе учествуваме, уште повеќе што е роденден на, во овој момент, владеачката партија на Република Македонија. Не верувам дека во реформите кои се најавуваат и сигналите кои стигаат дека преку реформиерањето на политичките партии и демократизацијата, некој дури ќе треба да го реформира и своето име. Јас не претендирам тоа да го прави ВМРО-ДПМНЕ, но гледајќи какви се одгласите во десничарската унија односно во Народната партија кон која се стремат тие да бидат дел, европската народна партија и небулозите што се или коментарите кои толку гласно се говорат, околу тоа дека сме веројатно Република Македонија, со една ваква партија, единствената партија која во своето име сеуште говори за револуционерна организација. Помина времето на револуциите. Значи, ако идеја е преку славењето на 23 октомври, да признаеме дека го оставаме во минатото, револуционерното минато и на оваа партија, да го славиме сите ВМРО, зошто да не, но не претендирам јас да бидам умот или да бидам иницијаторот, како ќе се вика оваа партија, дали ќе биде демохристијанска, или ќе биде народна партија. Во секој случај мислам дека и тоа е причина повеќе сето ова да го гледаме во една многу порелаксирана атмосфера, атмосфера каде ќе ги почитуваме различните мислења, а нема повторно да се докажуваме кој е поголем македонец и кој е поголем верник, затоа што во краен случај тоа во

овој момент, кога имаме сериозни критики за недостаток на дијалог помеѓу позицијата и опозицијата, уште повеќе ќе го влоши имиџот на Република Македонија.

Верувајќи дека Владата ќе има доблест да го прифати она што беше договорено на координацијата, а тоа е овој предлог да оди во две фази, мислам дека ќе изнајдеме доволно сили, сите пратенички групи да се обединеме околу предлогот на Владата која со внимание б̄ требало да ги погледне и стенографските белешки од оваа маратонска седница, затоа што според бројот на пријавените, јасно е дека идната недела, најмалку уште три дена ова ќе биде топ тема. Не сакам да верувам, така како што кажа вчера нашиот координатор, Јани Макрадули дека со намера ова го прави Владата, да отвори една гладијаторска битка меѓу позицијата и опозицијата, а со тоа да го одвлече вниманието од економските приоритети. Јас мислам дека не е тоа идејата. Повеќе е идејата што сака ВМРО-ДПМНЕ да демонстрира решеност по секоја цена да ја реализира својата програма и веројатно да биде единствената политичка партија во Република Македонија која по секоја цена, во недостаток на други аргументи, ќе тврди дека за тоа ќе добие од граѓаните на Република Македонија. Јас само би потсетил дека за реализација на таа програма, на последните избори на 5 јули, се доби поддршка само од 309.000 граѓани на Република Македонија. Немојте да ја занемарите бројката на оние други полнолетни, уште 1.400.000 граѓани на Република Македонија кои, сметам дека во овој момент преку глава им е од делбите, пред се во македонскиот блок, а второ преку глава им е повторно да ја подгреваме верската нетрпеливост меѓу граѓаните на Република Македонија.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

Дали има реплики? (Нема)

Има збор пратеникот Илија Димовски.

Илија Димовски: Благодарам претседтеле.

Апсолутно ќе се обидам во духот на претходниот дискусант, господинот Бучковски кој внесе многу поголема доза на конструктивност во дискусиите, од она што претходно го видовме од страна на пратениците на СДСМ, да продолжам јас за да се најдеме некаде помеѓу и да изградиме она што навистина сите го имаме како желба, еден политички дијалог, токму тука во институциите на системот на Република Македонија. Од тој аспект јас би сакал да бидам малку попрецизен и малку подефиниран, во смисла на дискусијата што ќе ја водам.

Денес на дневен ред, односно овие неколку дена, го имаме донесувањето на законот за измена и дополнување на Законот за празниците во Република Македонија, во кој прецизно Владата се обидела да ги дефинира празниците кои треба да бидат прославувани од граѓаните на Република Македонија во наредниот период. Меѓутоа, би

сакал да изразам жалење поради тоа што во досегашната дискусија се направи прецизна дистинкција помеѓу она што значи државен празник на Република Македонија, она што значи неработни денови во Република Македонија. Сметам дека клучната поента во која можеме да најдеме тема за дискусија и во која можеме да се најдеме е токму во правилната дистинкција помеѓу она што значи државен празник на Република Македонија, што значи празник на Република Македонија и што значат неработни денови за граѓаните на Република Македонија.

Јас би сакал да ја поздравам Владата на Република Македонија со тоа што сметам, за разлика од колегите од опозицијата, дека има сериозен пристап кон овој закон, формирана е комисија која извршила консултации со Комисијата со верските заедници и со верските заедници во Република Македонија, во оној дел што претставува поврзување на нашите религиски чувства, граѓаните на Република Македонија и вклопувањето во системот на неработни денови или празници на Република Македонија. Сметам дека премногу се дува оваа тема од страна на опозицијата, премногу се прави маркантна и значајна, а всушност промените кои се предлагаат во законот и не се толку сеопфатни односно не се толку системски промени. Во што се промените? Промените во донесувањето на три нови датуми во државните празници на Република Македонија. Тоа е 24 Мај - денот на сесловенските просветители за кој апсолутно не треба да дискутираме и треба да ја прифатиме аргументацијата што и почитуваниот господин Бучковски ја кажа дека е ирационално, во лулката на словенската писменост да не се просласува денот на сесловенските просветители. Тука е 8 декември денот на Свети Климент Охридски, патронот на Македонската православна црква, човек кој направи маркантни дела за словенската и македонската писменост и тука е денот 23 октомври ден на македонската револуционерна борба, ден кој според мене апсолутно го заслужува местото кое што е тука. Меѓутоа, оставам простор во текот на дискусијата, како што е и досега, да дискутираме, да ги понудиме нашите аргументи за и да ги слушнеме аргументите против, зошто треба или не треба да се слави овој ден. Подолу во мојата дискусија ќе се обидам да дадам аргументи за она што јас сум убеден дека треба да се слави.

Исто така сакам да го поздравам и воведувањето на празници на Република Македонија, Божиќ, Велигден и Рамазан Бајрам. Ова е една работа која ќе стимулира и сите треба да ја поддржиме, воведување на основа за почитување, во овој случај, на мултикофесионалноста во македонското општество. Меѓусебното почитување е диктирано од почитувањето, првично на сопствените вредности, на сопствените религиозни чувства. За да можете да ги почитувате другите, основно е да се почитувате

себе си и јас во таа насока апсолутно давам поддршка на Владата што нашла храброст во овој момент на почеток на својот мандат, апсолутно да покаже желба и апсолутно да стимулира насока за градење на мултикофесионална почит помеѓу граѓаните на Република Македонија. Не се согласувам со тезите дека со овој закон се предвидуваат многу нови празници, тоа е апсолутно неточно поради тоа што бројките можат прецизно да ги позиционираат овие работи. Значи ние се движиме, со новиот Предлог-закон, во просек на Европската унија, од 9 до 16 дена се движи просекот во Европската унија и ние како Република Македонија со бројот на празниците би се движеле апсолутно во просекот на Република Македонија. Апсолутно, сакам да дадам поддршка и за воведувањето на неработни денови, деновите кои имаат голем значење во религиозноста на граѓаните во Република Македонија. Тука има денови кои се за припадниците на православната вероисповест, припадниците на католичката црква, припадниците на муслиманската вероисповест, припадниците на еврјската заедница и тн. Има неколку амандмани кои опфаќаат и дел од помалите етнички или религиозни групи и тука сметам дека Владата треба да размисли и евентуално во процедурата да се изнајде начин до максимум на возможното да се испочитува мултирелигиозноста, мултикофесионалноста во нашата држава.

Во однос на дискусијата за 1 и 2 јануари и дискусијата за 1 и 2 мај, за мене е доволен аргументот кој го имаме добиено во материјалите, а тоа е дека од 200 држави во светот, 1 и 2 јануари го слават само 7 држави. Не знам дали во досегашната дискусија тоа беше споменато, меѓутоа е многу значаен аргумент. Значи само 7 држави во светот, меѓу кои и Република Македонија, ги слават и 1 и 2 јануари и 1 и 2 мај, така што вклопувањето во тој западен систем на функционирање по однос на овие два празници, сметам дека не може да нанесе никаква штета на Република Македонија, не може да нанесе никаква штета на граѓаните на Република Македонија, напротив би помогнало максимум во она што можеме да го направиме во склоп на нашите традиции, верувања и така натаму, да се вклопиме во прагматичноста и практичноста на западното општество.

Јас би сакал да спомнам дека за да се донесе еден ваков закон и да биде општо прифатен од граѓаните на Република Македонија, основен минимум кој треба да го има во законот е воведувањето на одреден празник или одреден државен празник, или одреден неработен ден, да има основен минимум кој би претставувал ненавредливост или непотценување ниту на еден граѓанин во Република Македонија односно тој би бил минимумот од кој неможеме да отстапиме. Секој од нас има сопствени верувања, сопствени традиции, сопствени, ако сакате, и идеолошки убедувања што на секој празник лично би му

давал, пред себе и пред својата фамилија поголемо значење, дури и во делот на религиозните празници, каде што не би сакал да навлегувам ниту јас, а сметам дека ниту Собранието не е доволно подготвено да дискутира за тежината на религиозните празници. Значи од тој аспект оној минимум кој треба да го има законот е ниту еден од овие празници да не нанесува навреда на никого, да не претставува директна повреда во чувствата на одредени граѓанин. Значи јас, од овој список на неработни денови, празници, државни празници на Република Македонија, апсолутно не видов ниту еден ден кој нанесува навреда на неког, апсолутно не видов ниту еден ден кој навлегува во повреда на личните чувства на граѓаните на Република Македонија и апсолутно најмалку го гледам тоа во 23 октомври денот на македонска револуционерна борба.

Јас ќе прочитам една реченица од Павел Шатов, ликот кој можеби и најмногу ги обединува македонската левица и десница во историјата, кој вели дека македонското национално ослободително движење во никој случај не може да се смета за класно, ова класно разберете го и партиски, разберете го и религиозно и тн. туку за чисто национално движење.

Јас не би сакал дискусијата во понатамошниот тек да тече само во оправдување или неоправдување на 23 октомври. 23 октомври, сметам дека македонската левица, во овој случај претставена од страна на СДСМ, мора, треба и добро е, за тоа национално помирување и прифаќање, да го прифати и да го поддржи како државен празник во Република Македонија, за да се надминат сите теми и сите недовербо кои влечат корен од пред 50 години, од пред 40 или од пред 100 години. Тука не би сакал да навлегувам кој е поголем македонец од нас, кој е поголем македонец од историските ликови кои се дебатираа овие денови, затоа и вчера му реплицирав на господинот Макрадули кој многу лесно употреби имиња неколку македонски револуционери и дел ги оцрни, дел ги дигна на пиедестал што апсолутно е штетно и непотребно за развојот на македонскиот национален идентитет. Апсолутно многу доцниме, доцневме со денационализацијата, доцневме со признавање на правата на жртвите, на лицата кои што се бореле за идеалите на слободна и независна Македонија, доцнеша Македонското Собрание со една декларација за извинување на жртвите на комунизмот, доцниме со Законот за лустрација. Не би сакал да навлегувам во дилемата дали требало да се направи до 1994 до 1998, до 2002. Не би сакал оваа тема да ја делиме на партиска припадност. Меѓутоа, доцниме во она што државите од централно-источна Европа, бившите комунистички држави го направија токму на почетокот на 90-тите години. За среќа наша, многу држави од Источна Европа имаа многу подлабоки национални конфликти, внатре национални конфликти. Изнајдоа начин Хратска е добар

пример. Изнајдоа начин да ја надминат таа неверба, изнајдоа начин да си подадат рака и да ги прифатат вредностите, на левицата или на десницата.

Мене ми е многу жал, кога колегите од Социјалдемократскиот сојуз сакаат да го понудат системот на обединување врз база на она што досега било, врз база на левичарскиот концепт во Република Македонија. Тука е многу нефер. Значи ние имаме желба, апсолутно од сите пратеници на ВМРО-ДПМНЕ кои што дискутираа по однос на оваа тема, апсолутно е желбата да најдеме тема која што ќе не обедини, како една традиција, една историја и каде што не треба да се делиме.

Меѓутоа, концептот, апсолутниот концепт на левицата или апсолутниот концепт на десницата, не може да бидат тема на која што ќе се обединеме. И тука сметам дека можеби и Македонскиот Парламент не е место каде што треба да се дебатира и дискутира, туку треба да дискутираат можеби малку и повозрасни и поiskusни луѓе од нас.

Затоа, јас би сакал да дадам еден потстрек на пратениците од Социјалдемократскиот сојуз длабоко да размислат на темата 23 октомври, поради тоа што тоа не е партиски роден ден на ВМРО-ДПМНЕ и да се обидат да направат еден исчекор за доброто на Република Македонија. Благодарам.

Љубиша Георгиевски: Благодарам.

(Пауза до 15,00 часот).

(По пауза седницата продолжи со работа во 15,08 часот)

Иван Анастасовски: Има збор госпоѓа Јаневска Весна.

Бидејќи е пријавена уредно за отсутна, ве молам да ја тргнеме од екранот.

Има збор пратеник госпоѓа Валентина Божиновска.

Валентина Божиновска: Благодарам потпретседателе,

Интересно е кога во ваков период имаме донесување на Предлог за дополнување на ваков закон, почитувани колеги пратеници, особено овие два дена некако седејќи дома ја следам дискусијата и се прашувам што е тоа што се случува во 21 век, ваков закон на ваков начин, вакви дискусии со ваков тоналитет, со многу точни дистинкции од страна на опозицијата, со многу точни претпоставки од страна на опозицијата и од страна на дискусантите и со многу нерешени одговори, или условни одговори од страна на предлагачите на владиното мнозинство за тоа што е круцијално, што тоа толку важно во овој момент, токму сега, оваа Влада да се занимава со вакво дополнување на овој закон.

Почитувани колеги, зачудувачки е што во салата владечкото мнозинство не е присутно. Законоет е нивен, важен им е, одважно говорат дека им е страотно важен и особено, затоа што темата која

ја имаме тука, особено темата 23 Октомври бара и тоа како сериозно следење и сериозно присуство, ако не друго, заради реплики. Но добро, јас сум на ред за дискусија и сакам да кажам дека опозицијата има свои амандмани за кои ќе дискутираме во однос на верските празници. ВМРО-Народна партија има свои амандмани во кои апсолутно сметаме дека би било добро да е пролетната задушница, односно како термиолошки е погрешно, Дуовден е 50-от ден од Велигден и имаме дополнување во однос на технички работи, а тоа се датумите на верските празници. Меѓутоа, има тука неколку прашања околу донесувањето на овој закон. Зошто Владата брзаше токму во овој период да се донесе овој закон. Под претпоставка ги решивме стечајците? Не. Технолошкиот проблем? Не. Значи некаде околу 11.000 луѓе со законот кој никако да дојде на дневен ред се загрижени и особено мислам дека оваа Влада која и те како наговестува сериозна економска реформа, ќе беше многу попатетна термиолошки ова да го детерминира, или да го детектира овој закон, кога ќе имаше барем малку некое економско премостување, односно народот да види некаков благодет, нешто добро во платите, еве доаѓаат директни инвестиции, веројатно сега и со рамниот данок ќе има некакви повластени односи, особено на бизнис елитите. Ќе можеме да видиме некако олеснување и тогаш ќе речевме, да. Во една ваква колективна еуфорија, зошто да не донесеме ваков закон. Особено, бидејќи сум член на ВМРО-Народна партија и тоа како ми е стратешки важно да се донесе ваков закон од овој тип. Но јас на Законодавно-правната комисија гласав воздржано од неколку аспекти. Би сакала да ги повторам тие аспекти зошто е тоа така, бидејќи зад паравански и зад кулисно се сокрива нешто што термиолошки не е добро дадено. Сега, нема да говорам за верските празници. Тука, со амандманската расправа повеќе би сакала да дискутирам, особено за 23 Октомври.

Претходниот дискусант кажа една навистина, многу интересна работа. Тоа е дека кога ќе се празнува државен празник, па и верски празник треба да не ги загрижуваме чувствата на поголемиот дел од нацијата. Јас апсолутно се согласувам дека над 300, еве и нашите 60.000 гласачи се 360.000 гласачи. Тие што беа поробени за ВМРО, тие што беа судени за ВМРО за кои ни трага ни глас во времето кога можеше да им се помогне, не им се помогна. Нивните семејства, нивната прва и втора генерација, трета генерација не видоа од тоа што значат некои мали придобивки од 1991 до сега. Или да речеме 400.000 или 500.000 луѓе ќе гласаат и сакаат да дојде. Едноставно, оваа Влада решава дека треба да го потуркаме овој закон.

Еве јас ќе се обидам термиолошки да го изговорам тој збор, иако не ми се допаѓа, не е македонски, но еве да речеме ајде да го подметнеме на нацијата 23 Октомври. Но,

внимавајте, врховниот принцип е во тој момент да направиме ред во хаосот во кој се наоѓаме. Дали тоа ќе донесе брзо преговори за Европската Унија, дали тоа ќе ни донесе економски благодет во државата и што е тоа толку елементарно, суштински, што тие 500 луѓе не можат да издржат, зборувам за историски контекст, веднаш сега, а не во мај, а не во септември да се донесе овој закон.

ВМРО -Народна партија има свој амандман во кој гласно, недвосмислено вели. Да. Можеби и ден на Прличев е многу значајно да се има. Зошто? Подеднакво на Кломентовото ширење на сесловенството. Прличевото живеење е исто така многу важен ден. Јас на Комисијата кажав многу работи како во Русија ги слават празниците. Денот на Гогољ, денот на Достоевски. Целиот народ оди и пали свеќа на големите афтори. Велама целиот народ е роднина на големите афтори. Целиот Руски народ го слави. Не само славјанскиот народ, туку воопшто и дел од Европа и Полска и Чешка одат во тие мигови и го прославуваат денот на Чехов, денот на Гогољ, денот на Достоевски. Значи, вака определен денот 23 Октомври имам чувство дека сакаме и ќе го изгласаме и тоа не е проблем. Но историскиот контекст не е се така економски ренесансно во овој момент да го дадеме овој закон веднаш и сега. Ден на Македонската револуционерна борба е ден кој не е доволно дефиниран и не е доволно прецизен. Значи имаме два мига. Суспендираме историски значаен датум и најпосле, се оставаат неколку елементарни антологиски прашања. Која е таа борба, чија е таа борба, од каква борба е таа, од каков карактер е таа. Еден колега од ДУИ го постави истото прашање на ваков основ, исто како што и јас го прашувам. Но со тоа што колегата од ДУИ и има право да не гласа, а јас како член на ВМРО имам право и треба да гласам. Но, со еден сериозен предзнак, а посебно има секогаш почитувани дами и господа пратеници, од ДПМНЕ има записка. Овој датум од 1893 година впрочем и не е најважниот појдовен датум. Мислам дека 23 Октомври 1893 година има свое место и ќе има. ВМРО-Народна партија вели дека тоа е датум и ден на ВМРО, затоа што 1689 година е Разловечкото востание, а 1876 година е Кресенското востание. Значи и предходно имало многу вооружени, тие биле мали или поголеми но биле пред овој датум. На тој Конгрес, на тој собир во Солун, суштински е важно дека се удрени темелите на Македонското револуционерно движење. Значи, понатаму имаме рedefинирање, дефинирање каква е таа организација, дали е тајна, дали Македонска, Одринска итн. Едно е важно, историчарите недвосмислено даваат два мига. Дека 23 Октомври не може без 2 Август и обратно. 2 Август не може без 23 Октомври. Значи, идејата е дека не е Македонска револуционерна борба, туку едноставно е, ден на ВМРО. Во образовните институции, во школите, во осмолетките, во средното образование прашајте ги за Јосип Броз Тито, прашајте го Илија Димовски за Јосип Броз

Тито, тој не снае ништо. Не се сеќава, не плачел. Но, верувајте прашајте ги овие деца што одат по дискотеките кога ќе треба да дојде 23 Октомври да го слават и прашајте ги што се случило во Солун, тие нема да знаат што се случило. Затоа што прво во историските читанки е двосмислено напишано и не е ревидирана историјата. Академик Блаже Ристевски пред две недели на прашањето што мислите за идејата 23 Октомври да биде ден на Македонската револуционерна борба, подеднакво исто го толкуваше на ваков начин, дека има многу борби пред тоа. И се задржа на Разловечкото востание и на Кресенското востание. Меѓутоа, кажа две многу суштински работи. Ниту едните ќе умеат да го слават. Едните ќе го слават, како ние како партиски празник, но не како државен, а другите поима нема да имаат за што треба да слават. Државата, нацијата од 1.500.000 не знае. И згора на тоа уште немаат историски документ, значи не знаат и со право го бараат, зошто 23 Октомври е ден на Македонската револуционерна борба. Имаат право да речат, да, тоа е ден на ВМРО. Зошто бегате? Имаат право да кажат за кое ВМРО станува збор. Илија Димевски крева рака и го кажува Павел Шатев. Господине Димевски Павел Шатев има две реченици многу значајни. Едната вели Гемџиите не беа ниту на ВМРО, ниту на било кое движење. Гемџиите беа за Македонската револуционерна борба. Значи, тие не беа пристрасни за одредена организација. И тој цитат кој пред малку го извадовте беше цитатот кога Павел Шатев веќе во новата Влада во Македонија е тргнат, кога е разочаран претходно во своите белешки и сака да ги убеди во ВМРО дека Ѓорче Петров бил стожерот. Но во тој период е и те како разочаран од Ванчо Михајлов. Тоа е тој период за кој вие говорите. Има историски белешки, има и писма. Но, да се вратам. 23 Октомври можеме да го земеме како дата, како почеток на Илинденскиот период. Значи, прв пат започнува едно организирано национално движење. Тогаш Македонската револуционерна организација била за ослободување од турското ропство. Обиди како што кажав имало и претходно. Тоа е периодот во кој во сите делови на Македонија егзистираат организирани групи. И по сите села имало организирани групи. Тогаш не знаеле како да ги наречат. Дали комитети на ВМРО, како се викале итн. Најчесто биле кружоци. Не знаеле да ги дефинираат ни самите. Но, суштината дека тука се удрени темелите за идејата за независна Македонија во Челебибакал во Солун. Задачите се многу интересни. Значи, тука немаме етничко рedefинирање. Тука, сите етникуми на Македонија припаѓаат. И затоа имаме право кога во таа борба влегуваат и Ромите и Турците и Албанците и Власите, тука ќе имаме еден убав параван во кој ќе речеме да, навистина имаме причина 23 Октомври без да бегаме како што ќе каже во една од забелешки Петар Поп Арсов пред денот на ВМРО во кој ние го направивме тоа и

тоа, пишувајќи го Уставот понатаму. Значи, тој се повикува на тоа.

Сакам да кажам дека не е добро, кога е ВМРО-ДПМНЕ на власт да се одбегнува од суштината која е ВМРО. Сега Македонска револуционерна борба. А што тогаш Карпушовото востание ќе го славиме? А да не им одговориме, бидејќи немаме историско право да не и одговориме на опозицијата за кое ВМРО станува збор. Има неколку задачи, да не ги говорам по текстот на амандманот итн. Но, знаете што се случува со Солунскиот конгрес 1896 година. Има полемики, има сериозни дебати на таа тема. Многу било посложено прашањето во однос на Врховниот комитет формиран во Софија 1895 година итн. Понатаму, Конгресот на кој се поставуваат темелите за граните комитети, па Гроче Петров како втор граничен претставник во Софија итн. Било важно да се сплоти револуционерниот дух. Значи ние ја немаме датата за преговори за Европската Унија, ние идната недела и другата идна недела ќе се занимаваме како сега да ја убедиме нацијата дека нема ништо поважно од параванот на Македонската револуционерна борба. И нешто друго. 1990 година кога се формираше ВМРО-ДПМНЕ таа и те како има свои историски мигови, за кои овој момент оваа Влада треба и те како да размислува што се таа помина. Во книгата “Осудените” од Стојан Ристески, читајте за Скопскиот окружок. Како завршија тие луѓе од УДБА. Не беше ли попаментно Владата да го почека законот за лустрација, па да видиме можеби ќе излезат многу луѓе. Многу луѓе настрадани во затворот кои беа од УДБА, а можеби се сега и функционери. Зошто брзате за овој закон? И нешто друго. Јас ви тврдам две работи.

Како ќе ја убедите нацијата, кога не можете да ги убедите своите колициони партнери. Ние ќе ви гласаме под еден услов, ако вие се согласите дека е ден на ВМРО, а не е ден на Македонската револуционерна борба. Нека излезе било кој историчар на мегдан и нека каже дека тоа е ден на Македонската револуционерна борба. Јас се консултирав со Институтот за национална историја и со Архивот. Знаете, не е добро, сега ќе ги разлутиме сите. Ќе ги разлутиме и ДУИ и СДСМ и НСДП и Социјалистичка партија и Либералите, па со право. Дајте да видиме кој е. Ако сте десничарска Влада да видиме зошто сега подметнувате нешто што не е вистина. Ако пак не гласате за нашиот амандман дека 23 Октомври е ден на ВМРО, а тогаш веќе ќе притегнете на лажен историски контекст, тогаш веќе историјата ќе има сериозни проблеми. Ќе беше многу помудро да седиме сега на страна и кога ќе беше некаков момент во кој луѓето ќе почувствуваа малку поголеми плати, па тогаш да го донесеме. И со право, вашите коалициони партнери велат, знаете, малку и термиолошки, а малку и политички не е во ред сега ние да гласаме за. Значи единствен кој останува ние да ви гласаме тука да, но со тој предзнак дека е ден на ВМРО.

Јас ќе се јавам за амандманската расправа повеќе. Остава простор за реплицирање, оставам простор за дебата. Всушност конечно и со левицата и со десницата да си сториме абер за историските постулати, за историските конфликтни моменти кои ние ги имаме. Дајте еднаш за секогаш пред нацијата да видиме и да ги повикаме. Ние немаме стручна дебата ни од МАНУ, ни од Институтот за национална историја зошто не одеше во две фази законот. Еве јас му нудам на господинот Трајко Вељановски да му стори абер по ВМРО-овски на премиерот. Сторете му абер ВМРО не е ниту почната од Никола Груевски, како јас Клаудиј ниту ќе заврши. Бил Георгиевски, бил Груевски, ќе дојде Милошоски, ќе дојде трет. Дајте, историски кога ќе излеземе од ова Собрание некој да не плукне и да рече:” слушајте поттурнаа, подметнаа погрешно”. Немаме право на тие што беа судени од ВМРО и особено не Иле од Фезан од турската провинција што стигна пеш до Павел Шатев и што истите тие од Удба го осудија, да подметнеме на сите ВМРО, дека 23 Октомври е ден на Македонската револуционерна борба, а не ден на ВМРО. Ајде да бидеме силни историски, ајде да влеземе во конфликт. Ама не е во ред три четири недели, во кој стојат 363 закони од Европската Унија, во кој треба сериозно да работиме за други закони, нние сега се занимаваме со ова. По малку е фарса и комика. И јас сум веројатно дел од тоа. Во трагикомични моменти ќе се испокараме, ќе се изналутиме, а нема да добиеме ништо. Благодарам.

Бесим Догани: За реплика се јави пратеникот Илија Димовски.

Илија Димовски: Навистина инспиративен говор имаше колешката Божиновска, не остави простор за реплика, туку испровоцира реплика со честото споменување на моето име.

Јас не би сакал да навлегувам многу во експлинација на моите ставови, меѓутоа, не би сакал и да влегувам во непотребен конфликт со почитуваната госпоѓа Божиновска, поради тоа што сметам дека ВМРО-штината по наша дефиниција, вака помеѓу нас кажано не треба да ја градиме на зборови туку треба да ја градиме на дело. Секој имаме можност да го покажеме тоа, секој има можност или сме имале можност да го направиме тоа, така да не треба меѓу нас да докажувме, граѓаните на Република Македонија се тие кои што ќе одмерат и ќе проценат кој што направил за да се оствари големата идеја на ВМРО.

Не случајно го избрав Павел Шатев поради тоа што во тој лик се обединува целата македонска револуционерна борба почнувајќи од гемициите кои што многу се поврзани со ВМРО, воопшто не се настрана од Организацијата на ВМРО. Правењето на дистинкција помеѓу Ден на ВМРО и Ден на македонската револуционерна борба јас го подразбирам на следниот начин: значи факт е дека пред основањето на ВМРО, постоело и Разловечко востание, постоело и Кресненско

востание, Негошко востание, Карпошово востание, Петар Вељан, Ѓорѓи Војтех итн, итн, меѓутоа факт е и дека ние не сме најповикани да дискутираме за историјата.

Исто така е факт дека формирањето на ВМРО како Организација на 23 октомври во Солун е зародиш е почеток на организирана и целокупна борба на целокупната територија на Македонија, со свои комитети, со своја тајна полиција, со своја тајна пошта итн, итн, овие работи јас верувам дека колешката Божиновска можеби подобро и од мене ги познава. Тоа е зародиш и прв почеток на целокупна организирана револуционерна борба. Тој е прв пат целокупното население во Македонија, без разлика на класи, без разлика дури на етничка и региониозна припадност во тој период да застане зад една организирана борба, организирана во една идеја за ослободување и за автономија на Македонија. Тука е големината, дури и ние да кажеме да таа борба не е моја, таа борба не е на госпоѓата Валентина Божиновска, таа борба била и на Албанците кои учествувале во Илинденското востание, таа борба била и на Евреите кои ја финансирале ВМРО, таа борба била и на дел од турското сиромашно население кое помагало на Организацијата, тука е големината и делата, а не зборовите, колешке. Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам господине Димовски. Госпоѓа Божиновска дали ќе земете збор.

Контра реплика Валентина Божиновска, повелете.

Валентина Божиновска: Колку што сега во Македонија е важно какви се односите во соседството, во истиот период има сериозни манифести кои се однесуваат на какви се односите со соседството. Важна била самостојноста на политиката, како да не се падне под влијание на соседните држави. Значи, освен собирањето во Солун на таа и таа улица, и исказите на тие луѓе што се собраа таму во Солун тогаш дека ги удрихме темелите на ВМРО. Тоа беше ден на ВМРО. Затоа мислам дека ако ставиме поинаква терминологија секогаш со зборовите треба крајно внимателно. Се прашувам она што предмалку го кажав дали милион и петстотини луѓе кои што се два милиони во Македонија ќе знаат и ќе слават, тука е суштината.

Бесим Догани: Благодарам.

Збор има пратеникот Вељановски Трајко, повлете.

Трајко Вељановски: Законот за празниците на Република Македонија која што во јавност имаше доста полемика и гледаме еве два дена и овде во Собранието има полемика во однос на измените кои што се во самиот Закон.

Претходните дискусанти укажаа на некои предлози што се во самот закон за измени и дополнување, укажаа на добрите и лошите страни укажаа и се согласија поготово овие од опозицијата дека е добро што се слави како празник само Први јануари - Нова Година. Така

било во сите европски држави. Добро е исто така дека 1 мај како Ден на трудот само тој ден се слави, дека 2 мај, согласно европската пракса, согласно традициите што ги има во сегашните европски држави и за да бидеме приближени кон Европската унија кон која и ние тежнееме, добро е што се слави само еден ден и тоа само 1 мај.

Исто така кажаа за 24 мај како државен празник на Св.Кирил и Методиј Ден на сесловенските просветители добро е што е државен празник.

На 8 декември Св.Климент Охридски добро е што е ставен во законот како државен празник.

Еден од дискусантите, а тоа беше пратеникот Владо Бучковски кој кажа дека како премиер, јас така го разбрав, имале одредени размислувања дека вакви измени требало да се направат во Законот. Но, од некои нивни причини кои тој ги изложи не се успеало да се внесат такви измени во Законот и да се донесе тој Закон. Ние сите го славиме 24 мај, но државата официјално не го слави.

Во овој Закон имаме измена на два члена. Едниот член е каде се додаваат државните празници и празниците на Република Македонија и вториот член каде има промена во членот 4 каде се додаваат и се празнуваат како неработни денови од разни вери во кои се опфатени како Македонците односно како христијаните од православна вероисповест така се опфатени и од муслиманска вероисповест и католичка вероисповест.

Но, во овие два дена се испостави дека овој Закон, овие измени во Законот била проблематична само една алинеја од Законот, а тоа е алинеата дека државен празник на Република Македонија треба да биде 23 октомври Ден на македонската револуционерна борба. Тоа остро го напаѓаше опозицијата како еден непромислен потег на Владата, дека Владата требало да се зафати со други закони, закони од економската страна, дека ова не било толку битно. Овој Закон не бил толку битен.

Овие искажувања од страна на опозицијата по однос на 23 октомври како празнување на државен празник со години од нивна страна го имаме како аргумент дека сега не е време, сега не е време. Во овие два дена расправа по овој Закон не видов аргументи во кои би искажале зошто не треба да се слави 23 октомври како државен празник. Единствено беше тоа зошто ВМРО-ДПМНЕ го пуштила преку дневните весници овој памфлет во кој има искажано за ставовите по однос на 23 октомври како Ден на македонската револуционерна борба. Не навлегуваат во тоа дали е точно тоа што е напишано овде, туку зошто токму таа партија го доставила до сите граѓани тој памфлет односно тоа книџе во кое ги искажува сите аргументи во однос на 23 октомври како Ден на македонската револуционерна борба.

Јас би искажал неколку аргументи во кои сметам дека 23 октомври треба да се издигне на ниво на

државен празник. 23 октомври како Ден на македонската револуционерна борба е историски чин кој има клучно влијание во националното будење на Македонците за создавање на сопствена држава. Подоцнежните буни, востанија на Македонскиот народ и граѓаните вклучително и борбата за национално ослободување за време на Втората светска војна во голема мерка се темелеа на идеите кои произлегоа од 23 октомври, што произлегоа од ВМРО и кои се организирани од припадниците на Организацијата.

Но, идеите кои произлегоа од таа Организација беа злоупотребени и извитоперени во Втората светска војна од оние учесници кои излегоа со таа идеја, со идеите кои произлегуваат од припадниците на ВМРО да се борат во редовите за самостојна Македонска држава. Тие беа злоупотребени и извитоперени од страна на комунистичката власт и затоа тие припадници со тие идеи активно се бореа, лобираа низ светските центри залагајќи се за демократско уредување, за пазарно стопанство. Но, за жал, до 1990 година имаше уредена социјалистичка држава.

За нивните заложби за демократско уредување самостојна држава Македонија, за пазарно стопанство многу од нив беа гонети, затворани и убивани од страна на тогашната власт. Водени од идеите на ВМРО, водени од идеите кои произлегоа од 23 октомври како Ден на македонската револуционерна борба во предвечерјето на распадот на СФРЈ дел од Македонските граѓани ја воскреснаа таа идеја, идеја за независна Македонија која на референдум на 8 септември 1991 стана реалност. Ние се сеќаваме кој, како и зошто се залагаше во првите денови на плурална Македонија.

Празнувањето на 23 октомври е неопходно затоа што претставува најдобар начин државата да искаже благодарност на сите припадници на ВМРО од 1893 - 1990 година кои беа убивани, следени, лежеа по затворите Голи Оток, Идризово, се заради тоа што имаа идеја и сакаа да имаат самостојна и независна Македонска држава.

Исто така во симболична смисла празнувањето на 23 октомври ќе влијае во насока на создавање на една перцепција кај значаен дел од Македонскиот народ дека во битието на државата се вгнездени нивните политички и национални погледи ќе им се даде едно големо признание.

Наспроти сето ова што го кажав не гледам посериозна причина за вревата од страна на опозицијата, бидејќи датумите со кои тие се поистоветуваат и натаму ќе ги празнуваме господа. Сакаме овој датум 23 октомври кој е врежан во многу поколенија и Македонски граѓани кое се пренесува од колено на колено сакаме и тој датум да биде славен, да биде празник.

Еден од пратениците од опозицијата кажа немаме против да се слави овој датум, но да не се

празнува. Нивната заложба била овој датум да се слави, но да не се празнува. Празнувањето и воспоставувањето 23 октомври како државен празник во ниту една смисла нема негативно да се одрази врз Република Македонија. Напротив, на тој начин тој чин ќе се зацврсти кохезивноста, бидејќи државата на најдобар начин ќе им се заблагодари за сите трагедии, жртви кои ги истрпеа припадниците на таа Македонска револуционерна борба од 1893 до 1990 година.

Од друга страна сите други кои во себе не ја гаат таа митска светлина нема да бидат лично загрозувани, бидејќи симболите изразени преку празниците со кои тие се поистоветуваат ќе бидат задржани и можат слободно да ги празнуваат. Но, не смеат, по мене, да бидат против овој 23 октомври како Ден на македонската револуционерна борба да се празнува.

Со оглед на овие дискусии сметам дека доколку и опозицијата, верувам во нивната искрена заложба, е загрижена во однос на економската состојба, во однос на економските закони, јас би упатил еден апел во кој би молел овој Предлог за измени и дополнувања на Законот за празници на Република Македонија што побргу биде донесен затоа што од некои од пратениците од нивна страна беше искажано позитивно по однос на 23 октомври овој Закон да биде донесен за да можеме да се посветиме и за да може сите други закони кои стојат во Собранието да бидат ставени на дневен ред и да се расправа по нив.

Со оглед на моето искажување сметам дека 23 октомври никог не го загрозува и како што кажав некој кој се поистоветува има свои датуми во законот со кои самиот може да се поистовети. Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

За реплика се пријавени господинот Јашари и госпоѓа Роза Топузова Каревска.

Повелете господине Јашари.

Аднан Јашари: Ви благодарам господине потпретседател.

Да ви кажам право вчера, но и денес поради мојата проценка дека темата е навистина интересна со тенденција нешто да научам за ова прашање кое е на дневен ред и за кое расправаме дојдов до констатација дека сепак од разни субјекти на разни политички партии или претставници на политички партии кои се претставени тука во Собранието за 23 октомври како празник слушаме противречни аргументи.

Тоа што повеќе ме натера да земам збор е дека денес аргументите кои ги понуди претходниот колега се сосема противречни со аргументите и фактите кои беа понудени од претставничката на политичката партија која е со префиксот ВМРО.

Од друга страна, кога се има предвид фактот дека 23 октомври се предлага да биде државен празник, навистина не знам кои аргументи би биле прифатени, акцептирани за да можат нас

како претставници на политичките субјекти со албанска етничка припадност да не убедат и да ни аргументираат дека сепак овој празник или овој ден предложен како државен празник да биде акцептиран и за нас како државен празник.

Се нагласи исто така, иако велам дека не сум добар познавач на историјата, од претходните говорници кои се занимаваат со историски прашања дека имало неколку ВМРО, дека сепак претходничка на ВМРО била ТМРО итн, и сите овие работи се факти и аргументи кои го врзуваат предлагачот да размисли добро и да го повлече Предлог законот.

Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

За реплика се јави и госпоѓа Роза Топузова Каревска, повелете.

Роза Топузова Каревска: Благодарам потпретседателе.

Навистина не можам да го сфатам објаснувањето на почитуваниот колега кога вели дека чувствувањето на 23 октомври е начин да се оддолжиме на оние кои припаѓале на ВМРО и оние кои се бореле за една многу света идеја. Не се согласувам со вас почитуван колега, вие имавте можност од 1998 до 2002 година и на друг начин да им се оддолжите на прогонуваните и осудуваните за идеите за самостојност на Република Македонија, за самостојна Македонија, на осудуваните и прогонуваните припадници на ВМРО преку еден закон со кој ќе ги рехабилитирате, еден закон кој ќе им овозможеше на преживеаните еден достоин живот понатаму, а на членовите на семејствата на оние кои не преживеале до некаде да им ја ублажи тагата која ја чувствуваат по изгубените свои блиски. Тоа не го сторивте. Имавте можност овој закон кој што е донесен во минатиот состав, бидејќи праксата покажа дека има некои недоречености, да го измените. Тоа можевте да го направите и мислам дека ќе беше логично тој закон да го пуштите во собраниска процедура, а многу малку или не ви држи објаснувањето, тоа апсолутно е точно и малку сте разбрале од излагањето на мојата почитувана колешка Валентина Божиновска, но со вашето излагање само ја потврдивте теоријата на референтните групи, кога некои групи имаат надредена политичка хиерархија, па тие што ја немаат за жал наметнуваат свое мислење, и не само тоа, уште за поголема жал, покажуваат голем степен на етноцентризам, кој што мораме сите да признаеме дека во даден момент може да биде многу опасен за Република Македонија.

Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

Контра реплика од една минута има пратеникот Трајко Вељаноски.

Трајко Вељаноски: Благодарам потпретседателе,

Само накратко ќе кажам дека ова време што го употреби пратеничката Роза Топузова Каревска за реплика половина од времето го употреби во однос на законот кој го донесовме навистина. Во 2002 година беше донесен тој закон, во кој се оддолжуваше државата спрема оние што гинеа за идеите за самостојна држава Македонија, но Уставниот суд интервенираше и одредени членови беа укинати и не беше применлив. Во секој случај, овој мандат од страна на пратениците од мнозинството сите тие искажувања што ги имаше од страна на Уставниот суд ќе ги има предвид и ќе се одолжи онолку колку што може спрема тие припадници.

Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

Пратеничката Валентина Божиновска се јави за реплика, но многу доцна се јавивте. Во ред, повелете.

Валентина Божиновска: Господине Трајко, суштината не ја изговорив јас, ја изговори Роза Топузова Каревска. Три генерации од семејства на ВМРО, на осудените од ВМРО, страдаа. Тој закон падна. Зошто сега не го носиме тој закон? Ниеден од тие што гинеа за ВМРО не е рехабилитиран, да не говорам за прво, второ и трето колело. Поентата е таа.

И друга работа, кога нешто многу сакате идеолошки СДСМ нема свој празник, можеби еден ден ќе има, не знам, ДУИ, ДПА итн., свој личен идеолошки празник и да го стави во државен празник. Имате ли чувство господине Трајко Вељаноски дека кога нешто многу сакате, бидејќи ВМРО е извор, е прамајка на Македонија, на ова што е денес Македонија, имате ли чувство дека ако има колективно празнување дека ќе го кренете на пиедестал ВМРО, кога нешто многу се сака, тогаш се чувствува многу интимно длабоко. Секое демаскирање вакво, секое наметнување вакво, е литење на идејата за ВМРО, е грубо празнување. Не знам дали ме разбирате, тоа е како кога одите на чистиот извор да пиете вода. Сега тој извор помалку го поматувате и велите ајде на нацијата од два милиони пијте од овој заматен извор затоа што ние не ги рехабилитиравме вмровците што гниеја по затворите прво, второ и трето колело, што до пред две години не можеа да се вработат во државни институции, но дајте сега ќе чувствуваме. Во тоа е суштината, говорам за емотивниот предзнак на ВМРО како прамајка за сегашната Македонија.

Благодарам.

Бесим Догани: Ви благодарам.

Контра реплика има пратеникот Трајко Вељаноски, повелете.

Трајко Вељаноски: Благодарам потпретседателе,

На пратеничката Валентина Божиновска би и го кажал следното. Беше пратеник во мандатот 1998 -2002 година, на неа и е познато дека во тогашниот мандатен период се донесуваше тој закон. Таа имаше можност во периодот 1998 - 2002 како пратеник да го предложи тој закон. Но тоа го направи тогашното мнозинство, можеби на последната собраниска седница. Значи најмалку има право таа да зборува за донесување на таков закон, затоа што претходно имаше четири години за донесување на таков закон. Но се согласувам дека треба да се исправи и да се донесе закон кој би бил применлив за сите оние што биле угнетувани за идејата за Македонска држава.

Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

Продолжуваме, има збор пратеникот Зумрете Јакупи.

Зумрете Јакупи: Ви благодарам.

Почитувани присутни, почитувани колешки и колеги пратеници,

Имајќи го предвид фактот дека во оваа држава, во оваа Република живеат многу етникуми, исто така има и многу религии, значи имаме една мултиетничка држава и овој закон за празници ниту од блиску не ги исполнува и непретставува некој пропорционален баланс на начин за да биде прифатлив за сите етникуми или религии кои постојат, односно за сите граѓани. Но напротив, овој закон за празниците дискриминира. Овде се поставува и следново прашање. Имено, врз основа на кои анализи се одлучи колку празници да се слават и кои празници да се слават. Овој закон за празниците дали е подготвен на транспарентен начин и со општ консензус на начин објавен да има јавна расправа, да бидат консултирани еминентни експерти кои се надлежни од оваа област или политичари, а зошто да не се консултираат и партиите кои се во ова Собрание. Зошто да не се направи сето ова што е како пропуст, на начин сите граѓани да се најдат себеси во овој закон кој треба да се донесе, земајќи ги предвид аргументите, но и контрааргументите со цел да имаме еден закон за празници кој ќе ги опфати сите граѓани и тоа на пропорционален начин. Во сите земји определбата на денот на празници се врши врз основа на потребите на граѓаните и врз основа на нивната традиција, имајќи ги предвид спецификите на земјата и на самите граѓани врз историска и традиционална основа, а не врз основа на некој стандард претходно замислен, некој европски стандард, значи оваа Влада вака на овој начин да ги маскира своите ставови и партиски определени, утврдени и разубавени, па добро спакувани во духот на усогласувањето на меѓуетничките односи. За какви меѓуетнички односи, ве прашувам. Народите во оваа земја секогаш имале добри меѓуетнички односи, имале меѓусебна толеранција, разбирање, добри односи, сите сме биле во ред. Но, ова по се

изгледа секогаш го прават Владите за одредени цели и тоа, како што вели народот со мудар збор "Рибата почнува да смрди од главата". Се говори за меѓуетнички односи во име на усогласувањето на Уставот и законот со европските стандарди. За кои европски стандарди говорите? Сега изјавувате дека се ангажирате за постигнување на европски стандарди, но од друга страна го запоставувате придонесот на Европска унија за постигнувањето на Охридскиот рамковен договор кој беше склучен на 13 август кој е ден од големо значење во однос на стабилноста и соработката во насока на толеранцијата и меѓуетничкото почитување во Република Македонија. Значи никаде во овој закон за празниците не е предвиден 13 август како празничен ден на Република Македонија.

Каде сме во интеграцијата со Европа, кога имаме дискриминација на заедниците, во секој предлог закон имаме кршење на Уставот, законите и непримена на Охридскиот рамковен договор. Со овој закон за празниците оваа Влада декларира дека овој закон ќе биде основа за почитувањето и меѓуетничката толеранција, додека од друга страна се дискриминираат заедниците со овој закон. Ова го вела од причина што најнапред албанското население како второ население по број во оваа Република не учествува со ниту еден државен и национален празник, значи со ниту еден национален празник во однос на државните празници. Поради ова поднесовме и ние амандмани каде имаме многу барања, меѓу кои е и 28 ноември, кога е денот на албанското знаме. За овој празник исто така сме поднеле амандман за 22 ноември, кој е ден на албанската азбука. Овој празник е рангиран како еден неработен ден, а не како празник, како што е денот Св.Кирил и Методиј, или Св.Климент Охридски. Да не говорам православните празници кои се во голем број, ги има седум-осум православни празници кои доминираат во овој закон, додека за исламската вероисповест која исто така е како втора вероисповест во оваа држава е предвиден само еден ден и тоа Рамазан Бајрам, наспроти многу бројните православни верници, па тука е потребата и за Курбан Бајрам.

Оваа јалова и непродуктивна дискусија не враќа на ретрограден начин назад, декларирајќи се кој е поголем патриот, кој е порелигиозен. Додека, од друга страна се повикуваме на европски стандарди. Додека граѓаните, сеуште очекуваат да видат што ќе се случи со предизборните ветувања на актуелната Влада, која што поради неможност да ги реализира и спроведе дадените ветувања, се занимава со игри. Не е во состојба да направи конкретни економски реформи, во зголемување на инвестициите од надвор, подобрување на стандардот на граѓаните кои ја изгласаа оваа Влада, туку се занимава со популизам. Се додека спротивставеностите и некои искривени меѓуконфесионални насоки не се отстранат од политички аспект, од политичкото раководење, ќе имаме постојан застој во оваа

насока. Заслуга на народите кои живеат овде е што тие имаат толеранција во однос на празничните и националните празници, во однос на заедниците, додека пак Владата ова не го прави. Сигурно, заради нивни кариеристички цели, а да не зборувам и за цели за политичка придобивка.

Сето ова се случува со оваа Влада што создава јаз помеѓу народите. Затоа, уште еднаш ќе повторам дека народите меѓусебно не се мразат. Напротив, тие соживуваат, се почитуваат и секогаш живееле заедно во хармонија и взаемна почит. Ова, од друга страна, го прави Владата која што своите цели, како што кажав пред малку, со многу перфидни методи врши поделба на овој свет народ.

Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

Продолжуваме понатаму, Ристана Лалчевска се јави за реплика.

Ристана Лалчевска: Благодарам потпретседателе.

Колеги пратеници,

Навистина, не можев а да не се јавам за некои искажувања на мојата почитувана колешка Зумрете, прво, затоа што сака да тврди дека законот е без анализа. Тоа апсолутно не е точно, бидејќи ако го погледнете предлогот ќе видите дека Владата дала објаснување дека е формирана Комисија што имала посебно задолженија да изврши анализа на постојниот Закон, да изврши контакти со поглаварите на Православната црква со ИВЗ, итн., да се види кои се оние празници што би влегле во овој закон.

Значи, апсолутно не е точно тврдењето дека законот е паушален и дека без никаква анализа е донесен во Собранието. Тоа е една работа.

Втора работа, низ целата дискусија провејува дека Владата не се осврнува на економските работи во државата, туку носи вакви популистички закони. Прво, Законот за празници апсолутно не е популистички, од една суштествена причина, животот моја драга колешке го сочинуваат две тежишни работи, материјалното и духовното. Вие, не можете да бидете задоволни ако имате само материјално, а сте духовно празни. Како и обратно. Значи, двете работи морате да ги терате паралелно за да создадете благосостојба за граѓаните. А, токму законот за воведување на овие празници што ќе донесат многу на духовен план, заедно со економската реформа, што е тековна, што не може да се заврши за 24 часа, туку е потребно време, мислам дека одиме во вистинска насока. Затоа не може да се тврди дека откако ќе се разрешат економските работи, тогаш треба да се оди на духовен план. Не. Тогаш постојано ќе имате сакатост, еден сегмент ќе биде празен.

Трета работа, барате славење на албанското знаме. Јас немам ништо против албанското

знаме, меѓутоа навистина би било преседан, да во државата во која нема празник за државното знаме да се слави знаме на било кој етникум, бидејќи такво воведување на празник ќе ги навреди сите други етнички заедници кои живеат во Македонија. Скоро на тоа, повторувам, при немање и нечестување на празник на државното знаме. Благодарам.

Бесим Догани: Благодарам.

Јакупи Зумрете, контра реплика, повелете.

Зумрете Јакупи: По се изгледа почитуваната колешка ја боли мојата анализа од причина што јас го поставив прашањето врз основа на кои анализи е предложен овој закон. Тие анализи беа едностранни. Дали имаше некој Албанец во тие анализирања?

Исто така, во вашата партија немате разбирање, а камо ли со другите. Ви благодарам.

Бесим Догани: Ви благодарам.

Збор има пратеникот Теута Ариффи, повелете.

Теута Ариффи: Благодарам.

Почитуван господине Догани, почитувани пратенички, почитувани пратеници,

Да дебатираш за еден Предлог-закон за празниците не е можно а да не се потсетиме на едно инересно дело на Ернест Хемингвеј, дело со наслов "Секој ден празник". Говори за секојдневните празници. Говори за едно општество, во кое што се празнува секој ден.

Не дека во длабочината на нашите души не сакаме да имаме празник секој ден, не дека немаше да биде лошо и да направиме повеќе за секојдневниот живот да биде постојан празник. Меѓутоа, сепак, начинот како е предложен овој закон има малку повеќе отколку едно разбирање, едноставно празнување. Туку, воглавно мислам дека нашата дебата, сакале ние или не, не води кон културно дефинирање на празниците, кон концепцијата идеолошка на градењето на општествата во која што, векови со ред фактички, цели милениум, празниците градат еден дел од нашите традиции, општествени, национални, религиозни и тн.

Затоа, посебно во мултиетничките општества и мултиконфесионалните општества, пристапот кон празниците е малку повеќе отколку еден работен или неработен ден. Воглавном има односи со градењето на здрави односи помеѓу разните етнички групи, меѓу разните народи и разните култури и вери. За да се биде малку циничен, зошто не, јас очекував Владата, која што промовира и ноќна смена во својата работа, заради приближување до Европа, да предложи и други работни денови. Меѓутоа не и други празнични денови. Ова е првото.

Во меѓувреме, во објаснувањето што го имаме во делот каде што се гоори за намерите, целите што треба да се постигнат со овој Предлог-закон, за жал, нема ниту едно културолошко, културно-логично објаснување, малку пошироко отколку

едно едноставно објаснување со една реченица, во која што реченица се вели дека овој закон се предлага да се усогласат нашите празници или нашите одмори со тие светските, се вели. Или пак европските.

За мене, без малку е јасно усогласувањето со европските празници. Но, не ми е јасно со кои светски празници се усогласуваме во целост, дотолку повеќе кога светската традиција е многу поширока, посебно во денешниов глобален свет.

Исто така, доколку само говориме за усогласување со Европска заедница и европските традиции, мислам дека поголем приоритет и поголемо значење за нас, како пратеници е да гласаме и да поминеме колку што е можно поверќе закони што ќе го усогласеа нашето законодавство со АКИ-то на Европа, со политичките критериуми на Копенхаген, со многуте обврски што произлегуваат од статусот на земја кандидат. Фактички, ова се, дами и господо европските приоритети. Мислам дека воопшто не е приоритет во овој момент ова усогласување или оваа дебата што, сакале ние или не, не води кон дебатата или расправата кон наши поголеми поделби или пак елементи што не соединуваат, безмалку на начинот како е предложен овој Предлог-закон.

Дозволете сега да се осврнам на двата членови што се во Предлогот на закон и за што говорат, на начинот како што ни се предложени.

Доколку говориме за празниците што се опфатени во првиот член, би сакала да кажам дека се ова празници што говорат за државотворноста. За државотворноста во суштината, во политичка смисла на зборот, а не за државотворност во смисла на етничката смисла или културолошката смисла на зборот. За жал, има некои работи што со овој Предлог ја проблематизираат смислата на демократската држава и смислата на мултиетничката демократија.

Како прво е начелото на едноцентризмот. Празниците што се спомнуваат тука многу малку е опфатено, барем еден концепт што не е надоврзан или поврзан со историјата или пак традицијата на македонскиот народ, нормално, трајќи го на страна 8 септември, како Ден на независноста што не засега сите. Меѓутоа, востановувајќи едно едноцентрично начело на идентификација на државата со една нација, мислам дека ние многу се оддалечуваме од начелото на една мултиетничка демократија, на која што Македонија претендира и треба да претендира и да и приличи. Мислам дека во оваа група на празници, за да се има вистинска смисла на начелото на рамноправност, во прв ред недостасува празникот или пак еден ден што ќе требаше да се одбележи како ден на Охридскиот рамковен договор.

Доколку државотворноста на Македонија, како прв датум, според овој Предлог го има 2 август, доколку се продолжи со 8 септември, со Денот на

независноста на Македонија, што е многу значаен датум за сите нас, бидејќи за првпат станавме независна држава, 13 август како дата на Охридскиот рамковен договор има длабока смисла и длабоко разбирање за државотворноста, затоа што е датум кога со еден договор меѓу етничките заедници во државата, во земјата се дојде до договор за градење на начелото на рамноправност и начелот на една држава на која што и припаѓаат сите. Да се има сопственост на државата, за сите граѓани, за сите етнички групи, не е само празна декларација или празно изјаснување. Да дојдете до правото на сопственост на државата за сите етнички заедници и јазични и верски заедници, значи многу жртвување од сите страни за да се соединиме во еден заеднички концепт, во концептот на заедничката држава. Меѓутоа, со своите диверзитети или разлики. Во недостаток на 13 август, овој концепт, во оваа наша историја на градење на нашата заедничка држава, мислам дека, барем од аспект на празнувањето, затоа што во објективната реалност функционираме и Охридскиот рамковен договор е дел од нашиот живот, покажуваме дека немаме политичка зрелост за да го направиме дел од нашето душевно празнување, нешто од нашата историја, било да е таа и болна, било да е таа и тешка. Било да е таа понекогаш и комплицирана. Меѓутоа, барем нешто што не соединува сите нас околу една идеја.

Затоа, во првиот член, мислам дека недостасува инклузивниот пристап, пристап за идентификација на државотворноста со едно нешто што не е културно или етнички македонско. Недостасува културолошкиот диверзитет или разноликост и објективната реалност на тоа што сме ние всушност. Ќе го изразам тоа само со два примери.

Примерот со 24 мај, Денот на Свети Кирил и Методиј, 8 декември Свети Климент Охридски. Овие два датуми се датуми кои се значајни за Македонија, меѓутоа во целост и за сите народи кои се идентификуваат со Глаголицата.

Меѓутоа, би сакал државотворноста да ја идентификуваме само со една азбука и само со еден јазик, оставајќи ги во приватна сфера Денот на конгресот во Битола некаде подолу, само покажуваме дека тука има и јавни култури, државни култури и други култури кои се приватни. Тука имаме азбука што е јавна и државна и имаме азбука што е приватна и ние можеме да ја прославуваме дома, само ние останатите.

Ние, Албанците, мислиме во целост дека датумот на Конгресот во Битола, Манастирскиот конгрес одржан во Македонија, дава можност Македонија да ја истакне во целиот регион каде што живеат Албанците, и на други места, кои што ја користат изгласаната азбука што е во Македонија, да се изразиш на овој начин, тоа не е хендикеп. Да се изразиш на овој начин во регионот и да бидеш светло и азбука и за другите, не е воопшто

хендикеп. На други места сигурно дека ќе се пофалеа малку повеќе со оваа работа.

Накратко ќе се задржам на 23 октомври, ден кој беше најдебатиран и дата кон која што имаше разни пристапи, историски и тн. Мојот пристап не е историски. Мислам дека, како за оваа дата, така и за другите имам посебен почит. Меѓутоа, кога една политичка партија што е на власт претендира денот на својата партија да го направи државен празник, тука има еден мал проблем. Тој мал проблем се нарекува демократски проблем на идентификација на партијата со државата.

Дами и господо, почитувани,

Државите се постари и живеат подолго од политичките партии кои можат да имаат еден мандат, два мандати, три мандати. Меѓутоа, таман работа доколку државите би имале живот колку и политичките партии. Не мислам дека е тоа добра работа. Колку пати партиите претендирале да се идентификуваат со државите, тие секогаш ги прекршувале демократските начела и промовирале диктатура наместо демократија.

Затоа, мислам дека на парламентарното мнозинство не и служи на чест евентуално донесувањето, усвојувањето на оваа дата, дотолку повеќе што отвара толку дилеми и кога имаат толку малку аргументи да понудат зошто оваа дата треба да биде државен празник.

Во меѓувреме сакам да го повлечам фактот што во вториот дел, токму во членот 1, каде што на листата се празниците на Република Македонија да подвлечам дека е позитивен факт што Рамазан Бајрам, првиот ден на Рамазан Бајрам е празник за сите граѓани. Мислам дека тоа е добар чекор кога сите можат и чувствуваат блискост за да празнуваат со другите. Затоа, во првиот член, со тоа сакам и да завршам, со овој предлог, за жал, предлагачот не нашол воопшто сили да излезе од старите едноцентрички начела на разбирање на државата. За жал, не успеал да се отргне и ослободи од начелото на ексклузивност на еден етникум и на една култура. Сака, со конзервативни концепти да идентификува државни традиции само со една нација, во една мултиетничка реалност.

Поради овие причини, мислам дека оваа расправа по овој Предлог, во овој политички момент е непотребна. Но, доколку сакате, тоа ќе го направиме.

Во членот 2 имаме друга појава, затоа што, доколку во членот 1 говориме за етничка неравнотежа, во членот 2 имаме два основни проблеми:

Првиот проблем е кај дисбалансот кај верските празници, затоа што членот 2 е во целина за верските празници, е поставен само како предлог Денот на конгресот во Битола, меѓутоа колку за информација Конгресот во Битола се надоврзува на една етничка традиција а не верска традиција, со еден дисбаланс помеѓу мнозинството и

малцинството, со еден проблем на концептот на секуларноста во целина, секуларното разбирање на државата.

Дозволете да објаснам. Доколку се набројат тука во однос на пет православни празници еден муслимански верски празник, оваа равнотежа не е кохерентна и конвергентна со објективната реалност на населението кое што, сигурно го нема овој нумерички однос така како што е претставен тука. Ова е првата забелешка.

Втората забелешка или прашање, не мислам дека е добар знак или добар пример што на една религија или една верска традиција се даде поголем простор, да се дадат повеќе денови во однос на една друга верска заедница, затоа што, сакале ние или не, отвара расправа за тоа кој е повреден а кој е помалку вреден.

Еден друг проблем во оваа насока е и проблемот на секуларизација на државата. Дами и господа, почитувани, сите ние се ангажираме, уставните основи на нашата држава се секуларни основи во коишто разбирањето на друшевниот елемент или пак душевната дебата или душевната концепција е нешто што не се поврзува секогаш со државата.

Во едно време, во глобалните концепти, во глобалните култури е општа расправа за тоа каде води светот после падот на идеологиите или пак, како што би рекол Франсис Вукојама дали сме на крајот на историјата или пак на почетокот на една нова, друга историја, ова е една голема, глобална дилема во времето кога сеуште е дебата околу конфликтот на нациите од Хатингтон, излегувањето од секуларните начела и поставувањето еден наспроти друг на верските празници на неурамнотежен начин, меѓутоа не само тоа, туку и на потиснат преку мера не и помага воопшто на градењето на една либерална демократска заедница или либерална демократија, туку напротив ориентира и општата наша ориентација би била кон еден религиозен конзерватизам. Во денешно време кога ние претендираме европски вредности, во денешно време кога ние претендираме поголеми верски слободи, во денешно време кога ние претендираме поголема етичка импулзивност, во денешно време кога ние претендираме многујазичност како достигнување, а не како хендикеп, за жал овој состав и овој Предлог на закон за празниците говори само за уште еден конзервативен пристап и за еден пристап кој што не е воопшто толерантен кон културолошките достигнувања. Ќе бев многу задоволна доколку објаснувањето на предлагачот е да изнајде барем една реченица во која што би се велело колку овие празници ќе не соединат нас, колку ќе се чувствуваме згрижени во нашите душевни вредности, колку ќе се чувствуваме заедно во нашите идеи на почитување на Господ, на почитување на светоста и на почитување на мирот, на Господ на земјата. Меѓутоа за жал едно такво нешто нема.

Поради овие причини мислам дека во делот на расправата за амандманите ќе говориме уште еднаш за конкретните наши предлози. Значи, мислиме дека заклучно овој предлог не нуди интегрирачка политика на другите култури, посебно на албанската во општите вредности на државата. Дотолку повеќе што после Охридскиот рамковен договор концептот кој што ние го градиме заедно е концепт кој што говори за интегрирано општество, за интегрирана држава или пак ова разбирање на интеграцијата се достигнува само преку заеднички културолошки вредности. Благодарам.

Иван Анастасовски: Молам, дали некој од претходно пријавените кои се на листата, се за реплика? (Да).

Тогаш одиме по редоследот.

Прв за реплика е пријавен господинот Павле Трајанов.

Павле Трајанов: Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

Мислам дека пратеникот госпоѓа Теута Арифи повторно го нагласува прашањето околу карактерот на Република Македонија, дали сме ние секуларна држава. Сосема е јасно дека Република Македонија согласно Уставот е секуларна држава и тоа никој не го оспорува. Така да колку повеќе тоа го отвораме сега како прашање, колку повеќе тоа го нагласуваме создаваме основи за поинакви размислувања околу карактерот на државата посебно оние што сега опсервираат Република Македонија каква држава е, како таа функционира. Така да мислам дека тоа прашање е затворено со Уставот и не е добро постојано да го отвораме, да го нагласуваме во оваа насока како да некој го оспорува тоа прашање. Благодарам.

Иван Анастасовски: Благодарам.

Една минута за контра реплика на пратеникот Теута Арифи.

Теута Арифи: Благодарам.

Секако дека секуларниот карактер на државата е дефиниран по Уставот, но дали ние одиме по линија на Уставот со ваков предлог. Јас ценам дека токму со еден ваков предлог ние малку се оддалечуваме од линијата и од јасната дефиниција на Уставот како секуларна држава. Понекогаш не е доволно само да имате добри дефиниции, туку истите и да ги спроведувате.

Иван Анастасовски: За реплика има три минути пратеникот Агим Рамадани. Повелете.

Агим Рамадани: Благодарам.

Имам чест да и реплицирам на госпоѓата професор Теута Арифи која секогаш кога почнува да дискутира се повикува на Хемингвеј и на други писатели и секоја дискусија во оваа насока не би го употребил тоа, но би искористил нешто друго, тоа што го кажа за овој закон во членот 1 и 2 дека дамата не гледа диверзитети. Јас гледам, но гледам и нешто друго.

Гледам двојност на личност на оваа дама. Од една страна се труди да имплицира дека оваа Влада и ова мнозинство сака да наметне, според неа закони и празници кои не ја карактеризираат мултиетничноста на државата а од друга страна дека сега не е време да расправаме за овие закони и овие празници. Овде го гледам вашето двоене и не можам да го апцентрирам начинот на вашето реално и политичко размислување.

Од друга страна кога го анализирате членот 2 велите дека азбуката на албанската нација е верски празник. Не, прочитајте го малку подобро или ставете очила ако треба. Не е приватен празник како што рековте вие, туку е еден празник каде на дециден начин се вели - 22 ноември ден на албанската писменост и азбука за претставниците на албанската заедница. Многу јасно, додека на самиот почеток вели: "Во Република Македонија се празнуваат и неработни денови", значи никаде не спомнува дека азбуката е верски празник.

Под еден, за разлика од вас на азбуката ние ќе инвестираме 4 години, да даде Господ и повеќе. Објектот во Битола, каде се плашите да одите, се реновира тој објект, ќе биде еден објект со висок пиетет, еден објект кој ќе се модернизира и со меѓународна заштита како еден национален реликт и реликт каде се основала албанската азбука и кој се користи од сите албанци. И не случајно е овој празник на целата албанска нација, бидејќи тој ден кога ќе славиме ќе бидете и вие присутни заедно со нас и ќе видите кои ќе бидат присутни и ќе видите како ќе го чествуваме тој празник. Благодарам.

Иван Анастасовски: Благодарам.

Една минута за контра реплика за пратеникот Теута Арифи.

Теута Арифи: Благодарам.

Да почнеш со Хемингвеј или со претставници од светската книжевност е израз на познавање и јас тоа сакам да го правам.

Што се однесува до првиот дел, државните празници јас многу јасно реков и тоа се гледа.

Во државни празници фактички немате ниту еден празник од албанската традиција. Причина што денот на конгресот во Битола не е државен празник, туку е празник само за припадниците на албанската заедница. Поради овие причини државата во овој случај не се идентификува со ништо албанско, туку се идентификува само со кирилското писмо, што мислам дека не е во духот на Охридскиот рамковен договор.

Што се однесува до Битола ние бевме таму и покажавме како се празнува. Да даде Господ да биде уште подобро, ќе дојдеме и ние.

Иван Анастасовски: Благодарам.

Три минути реплика за пратеникот господин Ружди Матоши. Повелете.

Ружди Матоши: Благодарам господине потпретседател.

И гарантирам на госпоѓа Теута дека на 22 ноември нема да биде во Парламентот, нема да работи ниту во Универзитетот, туку тој ден ќе се празнува и ќе биде празник на 22 ноември на битолскиот конгрес. Благодарам.

Иван Анастасовски: Благодарам.

Една минута за контра реплика на пратеникот госпоѓа Теута Арифи.

Теута Арифи: Ако не ми кажеше господинот Матоши дека тој ден нема да одам на работа замислете можеби и ќе одев на работа. Меѓутоа, сепак мислам дека прашањето, или датумот како што е конгресот во Битола, кој се одржал во Македонија иако е во однос на една албанска традиција и албанска азбука ќе беше добро тој ден да не одат на работа и нашите колеги од албанската позиција и македонската позиција. Тогаш ќе беше таман државен празник, така како што замислувам јас дека му е местото на овој празник. Благодарам.

Иван Анастасовски: Благодарам.

Продолжуваме со претресот.

Има збор пратеникот господин Хани Таки. Повелете.

Хани Таки: Почитуван потпретседателе, почитувани пратеници,

Оваа точка од дневниот ред на оваа пленарна седница - законот за празниците мислам дека имаше една широка расправа во ова Собрание каде разни парламентарни групи имаме свои забелешки околу законот за празници.

Мислам дека претставникот на Владата и актуелниот министер во своето излагање изјави и образложи дека носењето на едне ваков закон е како неопходна потреба за законодавството на Република Македонија да се усогласи со законодавството на Европската унија, како обврска за нашата интеграција кон структурите на Европската унија и НАТО структурите.

Овој ангажман и овој став е еден консенсуален став за сите политички партии, еден консенсуален став и за заедниците кои живеат во Република Македонија почнувајќи од најголемата заедница до најмалите етнички заедници. Но, јас би додал на ова дека кога се предлага еден закон тој покрај тоа што треба да ги земе предвид карактеристиките со кои би требало овој закон да се усогласи и да биде во согласност со европското законодавство треба да ги има во предвид и карактеристиките на составот на земјата. Ние во овој Парламент често се соочуваме со една нагласена контрадикција, а контрадикцијата е во фактот дека постои еден дел на политичарите, колегите во овој Парламент кои на перманентен начин нагласуваат дека Република Македонија е мултиетничко општество, но не е мултиетничка држава. Оваа контрадикција се забележува и во Законот за празниците. Навистина врз основа на овој закон се прави една разлика меѓу овие дефиниции, затоа што врз овој

закон се забележува фактот дека Владата на Република Македонија сака да докаже дека оваа земја не е мултиетничка држава, туку е мултиетничко општество од причина што во членот 1 ниту еден празник воведен во овој член не претставува елемент на мултиетничка држава, затоа што во овој член од шесте предложени празници ниту еден празник нема нагласен елемент на мултиетничка држава и затоа мислам дека во членот 1 треба да се воведат и празникот 13 август како државен празник, ден кој секако има посебно значење за нашата земја.

Се разбира дека Република Македонија не е истата која беше пред 2001 година и по 2001 година, затоа што пред 2001 година во однос на Уставот на Република Македонија имавме спор со однос на политичкиот концепт на земјата, така што дојде до една состојба во 2001 година да имаме една конфликтна година во земјата со што двете најголеми заедници беа во едногодишен конфликт кој имаше големи опасности за иднината на земјата. Но еден конфликт, кој како резултат на интервенцијата на Европската заедница се надмина и дојдовме до фактот да се потпише еден компромисен договор на 13 август 2001 година. Затоа овој датум е од големо значење за историјата, датум од поновата историја на Република Македонија, кој може да биде со истите елементи како и втори август 1903 година. Значи и овој ден треба да се опфати во овој член. Значи, почитувајќи го 13 август ние дефинитивно ќе можеме ...

(Пратеникот престана да зборува затоа што накратко министерот излезе од салата)

Сакам да биде присутен министерот.

Иван Анастасовски: Ќе се врати бргу, тоа не е причина за вие да не продолжите, бидете сигурни.

Во секој случај ќе се врати многу брзо.

Хани Таки: Мислам дека во оваа насока околу член 1 од законот за празниците треба да имаме едно разбирање од неколку политички сили во овој Парламент, бидејќи овој датум е од големо значење. Тоа е еден датум за кој не треба да има недоразбирање, посебно од политичкиот албански блок не треба да има спорови овој датум да биде составен дел на член 1 од законот за празници.

Потписниците на овој документ, кој е од големо значење, се четирите најрелевантни партии во земјата во тоа време, тој временски период кога беа тие критички моменти и ние овој датум ќе може да го почитуваме како најголеми заедници, но ќе ги почитуваме и помалите заедници кои во согласност на Охридскиот рамковен договор денес во овој Парламент имаат создадено една попотребна релевантност, бидејќи и помалите заедници денес се во состојба да ги наметнат нивните интереси и да дојдат до израз интересите на нивната заедница. Затоа тие имаат една голема релевантност со начелото на Бадинтер и се повеќе забележуваат дека малите заедници

наметнуваат да бидат почитувани. Ние преку овој Рамковен договор, преку овој датум ги почитуваме сите заедници во Република Македонија, но истовремено, се почитува и меѓународната заедница, тие кои се гарант за целосното реализирање на Охридскиот рамковен договор.

Едно посебно значење на овој Договор е и тоа дека од меѓународниот фактор се повеќе ние слушаеме дека овој модел на решавањето на проблемите на мултиетничките држави може да служи и за други земји, затоа што Охридскиот рамковен договор создаде можност, добра можност како може да се решат или даде добар модел на решавање на конфликтите и проблемите на мултиетничките држави.

Второто прашање кое сакам да го нагласам и за кое сметам дека треба да се опфати во членот 1 од овој закон е и 22 декември, денот на битолскиот конгрес или денот на албанската азбука. И јас мислам дека доколку во членот 1, како државен празник е 24 мај - Свети Кирил и Методиј, ден на сесловенските просветители тогаш и овој историски датум на албанската заедница во Република Македонија може да биде составен дел на државните празници, затоа што неспорна е реалноста дека албанците се составен дел на оваа земја, а не од понов историски датум, туку од подревното историско минато, а можам да кажам и од пред историјата.

Ние како парламентарна група секако дека е од наш интерес со овој Предлог на закон да се опфатат и други празници, како што е 28 ноември - денот на националното знаме. Овде имавме спорувања од страна на еден пратеник на ВМРО-ДПМНЕ, кој оспори дека се додека ние немаме еден празник за нашето државно знаме како може да се слави националниот празник на еден друг народ.

Мислам дека во втората категорија, во членот 2 каде што што е наведен празникот на албанската азбука, 22 ноември, ние исто така моожеме во оваа категорија на празници да го опфатиме празникот на националното знаме, бидејќи сакале или не ние прзникот 28 ноември, мислам албанците го слават и ќе се слави. Нема никаква пречка од страна на државата, па зошто ова да не стане легално, да биде официјализирано и на тој начин ние да се чувствуваме почитувани, бидејќи почитувајќи се взаимно ќе придонесеме за поголема стабилност во земјата.

Затоа еден празник кој се празнува и се празнува во минатото независно од временските периоди овој празник се славеше и пред 90 -тите години кога кај албанците имаше најмногу репресии во однос на тие кои го славеа овој празник и не беше никаква пречка ниту приведувањето на граѓаните, ниту приведување на тие албанци кои го славеа овој празник да ги попречат да го слават овој празник. Затоа мислам дека и по 90-тите години овде има доста сведоштва со кои се докажува дека по 90-тите години кога албанците го славеа

28 ноември имале и пријави за прекршок. Една таква пријава сум имал и јас во 1991, 1992 година, значи прекршочна пријава зошто го славам 28 ноември. Се додека празникот 28 ноември не можел да се забрани во тие временски периоди, тој неможе да се забрани ниту во овие временски периоди, уште повеќе кога нашава земја се демократизира се повеќе и повеќе. Но ќе биде од интерес, заеднички интерес овој празник да се легализира. Така што 28 ноември мислам дека треба да биде составен дел од Законот за празниците и тој може да се воведо во втората категорија каде е и 22 ноември ден на албанската азбука или на Битолскиот конгрес.

Во однос на членот 1, мислам дека во членот 1 е карактеристика на тоа ние во овие празници кои имаат државен карактер, немаме опфатено празници каде и албанците ќе се опфатат овде и од сите празници како во првата категорија така и во втората категорија, ние имаме само еден празник кој албанците да се чувствуваат застапени, а тоа е Рамазан Бајрам. Но овој е еден верски празник, а не е национален празник. Додека 2 Август исто така претставува еден празник каде Албанците можат да се чувствуваат како учесници во еден државен празник, но не се чувствуваат рамноправни, или есенцијално не се чувствуваат како составен дел на државата. Затоа треба да имаме едно разбирање од политичките сили во овој Парламент дека 13 Август е еден заеднички интерес за да се опфатат во оваа категорија на празници, бидејќи во иднина секако дека во согласност со овој датум, во согласност со овој Рамковен охридски договор ќе настојуваме и ќе одиме кон изградбата на една држава, на една мултиетничка држава каде албанците ќе се чувствуваат почитувани и ќе ја чувствуваат тежината на нивната одговорност за изградбата и стабилноста на државата. Сигурно дека и во образложението на Предлог-законот во ниту еден момент не можеме да забележиме историски датум кој ќе може да се идентификува со албанците. Затоа што во образложението на овој закон не се нагласува дека албанците имаат потребно присуство во Законот за празниците. Ние како парламентарна група поднесовме амандмани за разни празници кои би биле составен дел на овој закон. Мислам дека кога ќе дојде на ред да расправаме амандмански ќе ги образложиме овие наши амандмани кои сме ги поднеле во однос на Законот за празниците.Благодарам.

Иван Анастасовски: Ви благодарам и на вас и посебно за разбирањето што го имавте за потребите на министерот кој, сепак е еден, ние сме 120, можеме и да ротираме.

Има збор пратеникот Петар Поп Арсов.

Петар Поп Арсов: Благодарам претседателе, почитуван министре, почитувани колеги пратеници, јас ќе се обидам впрочем како и останатите колеги кои што беа претходни дискусанти во кратки црти да ги образложам

моите погледи во врска со понудениот закон кој што го имаме на дневен ред, а тоа е Законот за празниците во Република Македонија. Беа изнесени повеќе ставови, повеќе гледишта, ги почитувам сите ставови, ги почитувам ставовите на опозицијата, иако не се согласувам со нив. Иако на неколку наврати сакав да реплицирам, меѓутоа ќе ја искористам оваа моја дискусија на нивните унисони дискусии на некој начин да дадам еден мој одговор за она што тие го поставија како една нивна политичка теза. Во текот на повеќето излагања пред се од страна на пратениците од СДСМ беа пласирани и провејуваа неколку политички тези кои што веројатно СДСМ веќе ги води на ниво на стратегија и кои што тези имаат за цел систематски да влијаат, да алудираат на Владата на Република Македонија и се она што таа го работи. Беше потенцирано дека овој закон, односно поточно кажано 23 ноември како еден од понудените празници кои што се содржани во овој закон претставува раздор во владината коалиција. Сметам дека тоа не е точно и дека во владината коалиција има и те како добра клима и во владината коалиција се водат разговори, се разговара на секоја тема се со цел она што Владата го нуди овде во Парламентот да добие најдобар тек и она што ќе го донесе Парламентот во вид на закон да биде во корист на сите граѓани на Република Македонија. Постојано се спомнува дека ВМРО-ДПМНЕ го црпи легитимитетот од 309 илјади гласови кои што, еве ние врз база на тие 309 илјади гласови се дрзнуваме да понудиме еден ваков закон кој што е многу штетен, кој што е неважен и неприоритетен и ги принудуваме останатите да го гласаат тој закон. Да ги потсетам дека оваа владина коалиција брои преку 537 илјади гласа и тоа е значителна бројка од сите оние гласачи кои што излегоа на гласање и ги дадоа своите гласови за некои од политичките партии.

И уште една теза која што не само денеска, не само вчера, туку 16 години наназад се провлекува, а тоа е дали токму сега ова што го имаме на дневен ред е најбитно и дали токму сега овој закон е најбитен. За многу закони, за многу проекти кои што имаат многу важен карактер за Република Македонија проекти кои што претставуваат и атрибути на Република Македонија, како што е на пример грбот. Во минатото секогаш се вадеше оваа теза, дали е токму сега моментот да го решаваме ова прашање, граѓаните се сиромашни, граѓаните немаат работа и тн. Ние имавме прилика во овие 16 години да направиме многу што за граѓаните и таа невработеност да ја намалиме од овие 38% колку што е на многу помал процент, а притоа и да ги донесеме овие закони. За жал, ниту едното, ниту другото не успеавме да го направиме. Јас сметам дека овој закон е и те како битен и дека токму сега е моментот кога ова Собрание треба да го донесе овој закон. Покрај обврската што ја имаме за усогласување на нашето општество со

европското општество во секој поглед токму и овој закон е еден прилог кон тоа усогласување, затоа што бројните примери кои што беа изнесени во текот на оваа дводневна дискусија покажуваат дека овој закон воопшто не се разликува од оние закони кои што ги имаат развиените западноевропски земји и токму овој закон ги опфаќа скоро сите сегменти кои што се потребни за целокупното општествено живеење, а се однесуваат на празниците. Би кажал уште на почетокот дека го поддржувам овој закон во целост и сметам дека и Собранието треба да го донесе.

Сега би сакал да поминам на една мала општа анализа на она што е понудено како празници кои што ќе бидат, дали државни, дали празници на Република Македонија, или пак празници кои што ќе се однесуваат на заедниците во Република Македонија, иако од многумина дискусанти се направи обид да се наметне темата 23 октомври како нешто што е основно во овој закон и токму 23 октомври е најголемиот проблем на овој закон и доколку тој не е, законот ќе има друго гледање. Според она што е понудено можам да констатирам дека опфатени се сите оние празници кои што беа прославувани во Република Македонија и кои што се многу значајни за Република Македонија. Меѓутоа се воведуваат и нови празници кои што се новитет за нашето живеење, а во Европската унија и во западните земји тоа е веќе воспоставен принцип. Се воведуваат доста верски празници, се воведуваат празници на голем број заедници кои што живеат во Република Македонија. На тој начин се прави еден обид благопријатно да се делува на квалитетот на меѓуетничкото живеење во Република Македонија. Сметам дека со донесување на овој закон само ќе се даде еден позитивен стимул во севкупното заживување на добрите меѓуетнички односи во Република Македонија. Ако направиме една поединечна градација на законите, еве јас би ги поделил на неколку групи. Значи, во првата група се оние просветителски закони, условно кажано просветителски, значи 24 Мај Свети Кирил и Методиј, 8 Декември Свети Климент Охридски и 22 Ноември Денот на албанската азбука. Овие денови, овие датуми, значи овие празници за мене се неприкосновени. Меѓутоа, факт е дека овде Владата навистина прави чекор напред со воведување на 22 Ноември Денот на албанската азбука и дава прилог во подобрување на меѓуетничките односи.

Во втората група на празници се празниците кои што имаат неприкосновен верски карактер, а тоа се празниците Божиќ и православниот и католичкиот односно Божиќ што се слави по Јулијанскиот и Грегоријанскиот календар, Велигден втор ден, исто така православен и католички, односно прославување по Јулијанскиот и Грегоријанскиот календар и секако Рамазан Бајрам првиот ден. Се воведуваат многу значајни празници кои што се традиција на празнување кај

народот во Република Македонија и кои што дефакто се доживуваат како такви како празници. Тоа се празниците Бадник, Курбан Бајрам, Водици, Велики петок, Голема Богородица, Задушница и тн. Значи, се воведуваат една група на верски празници кои што конечно во Република Македонија ќе воспостават еден нов момент каде што духовното живеење во Република Македонија конечно ќе може и на еден државен начин, условно кажано и поддржано од државата да заживее во Република Македонија, а не како што беше на пример во периодот втората половина на 20-тиот век кога имавме еднoпартиски систем, кога овие празници се прославуваа во народот, меѓутоа на некој начин беа на страна ставени.

Во третата група секако се оние општо прифатливи и светски празници како што се Нова Година, 1 Јануари, 1 Мај. Како се одвиваше дискусијата на почетокот беа проблематизирани зошто 2 Јануари или 2 Мај ќе бидат тргнати. Меѓутоа, како се одвиваше дискусијата се помалку и помалку слушавме зборување за овие празници, значи воопшто не е важно дали 2 Мај ќе биде празнуван или не, значи сепак, се се сведувааше на 23 октомври. Ја поддржувам Владата во овој предлог што се однесува и за овие два празника, затоа што секаде во светот 1 Мај се слави како 1 Мај, без втори мај. Зборуваме дека на работниците треба да им се даде вработување, треба да се отворат нови работни места а овде ние правиме една хипокризија велејќи дека 2 Мај е многу значаен и дека на 2 Мај се оди на излет и сите ние правиме таму скара, се гоштемееме и тн., а преку 30% од граѓаните во Република Македонија се невработени. Не често ни се случуваше во минатото овие празници доколку се погодат во некои денови како на пример во среда и слично, да бидат спојувани со викендот и ние да добиваме празници во блок и наместо да имаме навистина празнување на денот, ние имаме безконечни празнувања кои што лошо влијаат на севкупното работење во Република Македонија, што беше спомнато како еден аргумент, затоа што Владата понудила голем број на денови за празници.

Четвртата група, тоа се празници кои што се датуми со исклучително значење за македонската држава. Значи 2 Август, двата илиндена, Денот на Републиката како неспорен празник и празник кој со години се празнува, 8 Септември денот на независноста, 11 Октомври денот на Народното востание, значи се се тоа празници кои што не се проблематични и не се спорни. И, еве доаѓаме до 23 Октомври Денот на Македонската револуционерна борба кој што претставува проблем. Се изнесоа многу тези зошто овој празник е проблем, се изнесоа бескрано многу тези дека со воведувањето на 23 октомври македонската влада, односно Владата на Република Македонија прави идеологизација на државните празници, се воведува партиски празник и дека на тој начин правиме упад во државните празници.

Ќе дадам неколку аргументи кои што се спротивни на ова тврдење. 23 Октомври не е партиски празник, 23 октомври е денот кога е формирана македонската револуционерна организација, односно македонскиот револуционерен комитет. Сите политички партии кои што денеска егзистираат на политичката сцена во Република Македонија и кои што го носат предзнакот ВМРО се посебни субјекти и сите тие имаат свои датуми на формирање, односно свои условно кажано партиски празници. Повеќе од политичките партии што егзистираат на македонската политичка сцена со предзнакот ВМРО беа формирани во текот на овие 16 години, некои сеуште егзистираат, некои се угаснаа. Меѓутоа, факт е дека некои се во блокот на партии кои што се заедно со ВМРО-ДПМНЕ по една, или друга основа. Меѓутоа, факт е дека има политички партии, или политичка партија која што е во коалиција, или беше во коалиција, еве на пример во Куманово од каде што доаѓам партијата ВМРО-Македонска е во коалиција со СДСМ.

Значи секој посебен политички субјект има своја дата на формирање. Не можеме ние да генерализираме дека 23 октомври е партискиот празник на ВМРО-ДПМНЕ. На тој начин ние ги загрозуваме и ставовите на останатите партии кои имаат предзнак ВМРО.

Ми смета и моментот што некои од пратениците сакаат да направат една дистинкција меѓу ВМРО некогашно и ВМРО сега. Нема ВМРО некогаш и сега. ВМРО живее и ВМРО не е нешто што некогаш било и поминало, како што некои пратеници сакаат да го претстават тоа.

Во формирањето на оваа Организација имало една идеја, идеја за ослободување на Македонија и сите кои живеат во Македонија. Дури потоа дејците на Македонската револуционерна организација, или дејците на ВМРО, се делат на леви, десни, со вакви идеи, со онакви идеи, со социјалистички идеи како што често пати истакнува господинот Љубисав Иванов-Синго. Меѓутоа, во почетокот, на 23 октомври основата била дека е потребно да се формира организација која ќе го поведе Македонскиот народ во конечно ослободување и македонската земја ќе ја направи независна и самостојна.

Не би сакал да се согласам со сите оние дискусанти кои сакаат да извршат вулгаризирање на 23 октомври, посочувајќи бројни примери подоцна низ историјата каде едни од дејците на таа Организација ги карактеризираат како подобри, другите како неподобни, едните биле добри, другите биле лоши, едните имале вакви погледи, другите имале онакви погледи, значи зависно од она што секој од својата позиција го гледа.

Ние не можеме, историјата која е пишувана после 1945 година да ја земаме за основа, како ние ќе ги дефинираме дејците. Сите тие имале една идеја, Македонија самостојна и независна. Можеби имале различни погледи за тоа како ќе се

дојде до Македонија независна и самостојна. Меѓутоа основната идеја била таа.

Во нашата понова историја од 1990 година, наваму имавме различни идеи како ова парче земја да има своја самостојност, независност и свој просперитет. Да се потсетиме дека во 90-те години односно во 1990, 1991, 1992 година, голем дел од македонските политички партии застапуваат теза дека Македонија во последен момент треба да остане дел од Југословенската федерација, а истите тие политички партии сега ја застапуваат и ја бранат тезата дека Македонија како самостојна држава и единствено како таква треба да влезе во составот на Европската Унија. Значи тоа е добро. Имаме една еволуција на ставовите и како такви позитивно влијаат во развојот на Македонската држава. Таа паралела ја правам за да не ги гледаме дејците кои во текот на историјата учествувале во работата на историската ВМРО и нивните ставови што би ги граделе во зависност од општествено-политичките околности во кои живееле и работеле. На крајот на краиштата и како аргумент кон она што е понудено од Владата односно како дефиниција, името на овој празник односно 23 октомври ден на Македонската револуционерна борба.

На 23 октомври 1893 година, како што реков е формиран Македонскиот револуционерен комитет односно Македонската револуционерна организација. Години наназа таа организација и нејзиното име имаат претрпено неколку трансформации и многу подоцна го зема името ВМРО. Значи тоа е тој континуитет.

Единствено што можам да се согласам со дискусиите кои беа изнесени во текот на денешниот и вчерашниот ден е дискусијата, во еден дел, во еден лајтмотив, во една поента, на господинот Никола Поповски кој вели дека и комитите и партизаните биле на една иста линија. Да, тоа е точно и едните и другите се бореле за самостојна и независна Република Македонија. Друго е прашањето, после 1945 година, кога тие кои ја извојувале таа војна во НОВ, на чело со Ченто што на 2 август 1944 година ја обзнаниле независноста на Македонија. Друго е прашањето што токму тие дејци подоцна лежеле во затвор и буквално загинале за тие идеи и за нивниот придонес што го дале кон осамостојувањето кон Република Македонија. Друго е прашањето што години подоцна, после 1945 година е пишувана историјата таква каква што е, за да можеме сега ние односно некои наши колеги да се повикуваат само на таа историја, да се повикуваат само на тоа што го прочитале од 1945 година наваму и дека тоа е апсолутната вистина на она што се случувало во Македонија. Вистината е многу поширока и многу поглема.

Ние како генерација на политичари треба да дадеме свој придонес, како што го дала својот придонес таа генерација од 1893 година. Тоа е завршена работа. Тие своето го направиле. Друго е прашањето дали ние како денешна генерација

на политичари ќе ја имаме силата и доблеста тоа да им го признаеме. Друго е прашањето дали токму сега ние ќе го постигнеме моментот на Македонското национално единство, моментот за кој на сите ни се полни устите и за кој сите се залагаме. Сметам дека и ние какопозиција, меѓутоа и пратениците од опозицијата треба да бидеме свесни за моментот и овој закон да го изгласаме така како што е понуден. Со тоа ќе дадеме придонес во севкупниот развој на Република Македонија и еден дел, она што се вика пристапување на Република Македонија кон Европската Унија.

Иван Анастасовски: Благодарам.

Процедурално за збор се јавува господинот Рафис Алити.

Рафис Алити: Благодарам.

Во има на парламентарната група на коалицијата ДУИ -ПДП, бараме овде да се прекине работата на седницата затоа што имаме други партиски кативности. Така што би сакал да ме разберете. Се работи за многу значајни активности.

Иван Анастасовски: Јас тоа го разбираам дека најверојатно барате пауза што сосема легитимно имате право да ја побарате. Во тој случај, овде ја прекинувам денешната седница.

Колеги пратеници, за ваша информација, во понеделник продолжуваме со 12-та седница, во 11,00 часот. По завршувањето на таа седница продолжуваме со расправа по законот за празниците. Ви благодарам.

(Седницата прекина со работа во 17,18 часот)